

JAARVERSLAG

2013

van

**STICHTING PENSIOENFONDS
TBI**

Inhoudsopgave

Jaarverslag

Kerncijfers	4
Verslag van het bestuur	5
Profiel van het fonds	5
Organisatie	6
Financieel beleid van het fonds	9
Goed pensioenfondsbestuur	12
Financiële paragraaf	16
Beleggingenparagraaf	20
Pensioenparagraaf	25
Actuariële paragraaf	27
Risicoparagraaf	28
Toekomstparagraaf	28
Verslag van het verantwoordingsorgaan	30
Jaarrekening	32
Balans per 31 december 2013	33
Staat van baten en lasten over 2013	35
Bestemming van het saldo van baten en lasten	36
Algemene toelichting	37
Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	42
Overige gegevens	66
Diversen	67
Actuariële verklaring	68
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	70
Bijlagen	72
Overzicht verzekerden	73
Demografie	73
Overzicht aangesloten ondernemingen	74

Kerncijfers

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	2013	2012	2011	2010	2009
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	458	523	556	572	614
Gewezen deelnemers	265	267	276	296	300
Pensioengerechtigden	465	436	416	381	364
	<u>1.188</u>	<u>1.226</u>	<u>1.248</u>	<u>1.249</u>	<u>1.278</u>
Reglementvariabelen					
Toeslagen actieven per 1 januari in %	1,40	2,60	1,60	0,70	2,80
Toeslagen inactieven per 1 januari in %	1,00	0,00	1,30	0,00	0,00
Premiebat en pensioenuitkeringen					
Feitelijk te ontvangen premie	4.206	4.032	4.137	3.732	3.743
Incidentele aanvullende premie	-	-	432	969	-
Gedempte premie	n.v.t.	n.v.t.	4.081	3.276	3.060
Kostendekkende premie [^]	3.250	3.194	4.574	3.302	3.084
Pensioenuitvoeringskosten	193	172	259	263	297
Pensioenuitkeringen					
- Ouderdompensioen	6.711	6.128	5.432	4.942	4.253
- Partnerpensioen	894	894	889	809	729
- Wezenpensioen	19	24	29	31	29
- Afkopen	29	12	2	39	-
	<u>7.653</u>	<u>7.058</u>	<u>6.352</u>	<u>5.821</u>	<u>5.011</u>
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	59.605	56.595	44.080	48.085	42.471
Vastrentende waarden	112.620	106.258	104.544	97.460	87.942
Annuïteitenlening	3.963	3.963	3.963	4.003	4.042
Overige beleggingen	54	765	1.147	682	1.196
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	184.817	189.028	173.990	158.203	132.992
Pensioenverplichtingen	172.029	175.339	161.881	144.762	129.496
Aanwezige dekkingsgraad in %	107	108	108	109	103
Vereiste dekkingsgraad in % *	100	100	100	100	102
Minimaal vereiste dekkingsgraad in %	100	100	100	100	100
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement in % - depot I **	4,7	14,9	7,6	12,9	13,0
Beleggingsrendement in % - depot M&R **	-6,1	0,9	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beleggingsrendement in % - depot II **	5,6	12,8	0,6	3,3	n.v.t.
Beleggingsrendement in % - totaal	4,5	14,7	7,1	12,5	13,0

Ad [^] De kostendekkende premie is vanaf boekjaar 2012 bepaald op basis van de aan de herverzekeraar verschuldigde pensioenpremies (rekening houdend met de pensioenuitvoeringskosten en een solvabiliteitsopslag). De kostendekkende premie tot en met 2011 werd bepaald op basis van de geldende rentetermijnstructuur.

Ad * Ultimo 2009 is de credit rating van de herverzekeraar lager dan AA- en geldt voor het eerst een vereist eigen vermogen van 2,2 procent. In januari 2011 heeft De Nederlandsche Bank aangegeven dat herverzekerde fondsen vanaf 1 februari niet meer verplicht zijn om het kredietrisico te adresseren. Dat betekent dat er geen rekening meer hoeft te worden gehouden met een vereist eigen vermogen voor het kredietrisico en ook niet met een afslag bij de waardering van de vordering op de herverzekeraar. Het bestuur van het pensioenfonds heeft besloten de jaarrekening 2010 reeds te baseren op de nieuwe wetgeving. Vanaf boekjaar 2010 wordt dan ook geen rekening gehouden met een vereist eigen vermogen voor het kredietrisico.

Ad ** Depot I heeft betrekking op de opgebouwde pensioenaanspraken tot en met 2011; depot M&R heeft betrekking op de opgebouwde pensioenaanspraken vanaf 2012. In depot II zijn de vrije middelen van het fonds ondergebracht.

Verslag van het bestuur

(Bedragen x 1.000)

Profiel van het fonds

Stichting Pensioenfonds TBI, statutair gevestigd te Rotterdam aan het adres Wilhelminaplein 37, is opgericht op 18 februari 1983. De laatste statutenwijziging dateert van 8 december 2009. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41128035.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie Stichting voor Ondernemingspensioenfonds (OPF).

Per 1 januari 2014 is het fonds aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan de van toepassing zijnde (excedent) pensioenreglementen, zoals deze gelden voor TBI Holdings B.V. en de aangesloten ondernemingen. Het fonds voert de regelingen uit voor 1.188 rechthebbenden (actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) en heeft een belegd vermogen van circa € 172.000. Voor een specificatie van de aangesloten ondernemingen wordt verwezen naar de bijlage.

Het fonds voert de volgende pensioenregelingen uit:

- Pensioenregeling 2007: collectief beschikbare premieregeling op basis van voorwaardelijk geïndexeerd middelloon (CDC-regeling);
- Excedentregeling: individueel beschikbare premieregeling voor deelnemers met een salaris boven het maximumsalaris van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid of het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektro;
- Prepensioenregelingen: een bruto- en een netto-prepensioenregeling op basis van eindloon voor een gesloten groep deelnemers;
- Excedentregeling Metaal en Techniek: betreft de door het Pensioenfonds Metaal en Techniek gedispenseerde excedentpensioenregeling boven het jaarlijks door dit bedrijfstakpensioenfonds vast te stellen grensbedrag van de bedrijfstakregeling. Het fonds betaalt hiervoor de doorsneepremie aan Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V.;
- Beschikbare premieregeling variabele bonussen: pensioenregeling waarin voor een gesloten groep deelnemers een beschikbare premie is toegezegd over hun variabele beloning.

Het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico voor de actieve deelnemers is herverzekerd bij Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V.

Organisatie

Bestuur

Bij een ondernemingspensioenfonds telt het bestuur ten minste evenveel vertegenwoordigers van werknemers en pensioengerechtigden als van de werkgever. Het aantal vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden is daarbij in beginsel niet groter dan het aantal vertegenwoordigers van de werknemers. De benoeming van de werknemersvertegenwoordigers vindt plaats na verkiezing door en uit de deelnemers. De vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden worden gekozen door en uit de groep van pensioengerechtigden. De werkgeversvertegenwoordigers worden voor onbepaalde tijd benoemd door de Raad van Bestuur van TBI Holdings B.V.

Stichting Pensioenfonds TBI kent een bestuur dat uit zes (6) leden bestaat. De samenstelling van het bestuur is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. W. Poldervaart MIM	Voorzitter	Werkgever	November 2004	Onbepaald
Dhr. mr. H.G.C. Schouten ¹⁾	Secretaris	Werkgever	November 2008	Onbepaald
Mw. drs. J. Kooman AAG ²⁾	Secretaris	Werkgever	Mei 2014	Onbepaald
Dhr. A. de Hoog	Lid	Werkgever	Maart 2007	Onbepaald
Dhr. Ing. F.W. van Meerkerk	Lid	Pensioengerechtigden	Februari 2008	Eind 2015
Dhr. R. Lems	Lid	Werknemers	November 2003	Eind 2015
Dhr. R. van Breemen	Lid	Werknemers	November 2008	Eind 2016

Ad 1) Per 1 april 2014 afgetreden als secretaris

Ad 2) Met ingang van mei 2014 benoemd tot secretaris

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleid van het fonds. Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een aantal externe partijen.

Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. (Nationale-Nederlanden) voert de deelnemers- en uitkeringenadministratie uit, Administratiekantoor AODS (AODS) verzorgt het jaarverslag en ING Investment Management (ING IM) is de vermogensbeheerder.

Aon Hewitt Retirement & Financial Management (Aon Hewitt RFM) heeft het bestuur van het fonds geadviseerd en begeleid tot 1 september van het boekjaar. Daarna is deze rol overgenomen door Sprenkels & Verschuren, Actuarissen & Consultants (S&V). Ook ten aanzien van de certificerende actuaaris heeft een overstap plaatsgevonden. Voor boekjaar 2012 was deze werkzaam bij Aon Hewitt RFM. Daarna is gekozen voor samenwerking met Edmond Halley B.V. Met de instellingen zijn ter zake overeenkomsten afgesloten.

Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbesteede taken.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, overeenkomstig de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Het bestuur heeft mevrouw drs. J. Kooman AAG als ambtelijk secretaris aangesteld. De ambtelijk secretaris fungeert als interne adviseur voor het bestuur en is primair verantwoordelijk voor het toezicht op de administratie, de actuariële aspecten en de financiën. Per 1 april 2014 is het bestuurslid en secretaris de heer mr. H.G.C. Schouten afgetreden. In de ontstane vacature is voorzien door de benoeming van mevrouw drs. J. Kooman AAG tot bestuurslid en secretaris. De benoeming gaat in vanaf mei 2014. De Nederlandsche Bank heeft inmiddels ingestemd met haar benoeming. Door de benoeming van mevrouw Kooman tot secretaris vervalt de functie van ambtelijk secretaris. In verband met het aftreden van de heer Schouten, neemt het bestuurslid A. de Hoog tijdelijk de taken over als waarnemend secretaris.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. In het verantwoordingsorgaan hebben zitting de heren ir. G.J. Woudenberg (oud-voorzitter Raad van Bestuur van TBI Holdings B.V. en oud-voorzitter van het fonds) namens de werkgever, ing. H. van Keulen (directeur J.P. van Eesteren B.V.) namens de deelnemers en J. Romijn (gepensioneerd directeur van Attema B.V. en oud-bestuurslid van het fonds) namens de pensioengerechtigden. In het reglement verantwoordingsorgaan worden de rechten en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan beschreven.

Intern toezicht

Het intern toezicht is vormgegeven door middel van visitatie. Het bestuur zal de visitatiecommissie minimaal eens in de drie jaar de opdracht geven het functioneren van (het bestuur van) het fonds kritisch te bezien, waarbij in ieder geval de volgende zaken aan de orde komen:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures, bestuursprocessen en de checks en balances binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

In het derde kwartaal van 2012 heeft het bestuur de heer W. Wittebol, die ook bij de eerste visitatie in 2009 betrokken was, benaderd voor een nieuwe visitatie. Hij heeft deze samen met de heren J. Lindeman en E.J.M. Missotten in het eerste kwartaal van 2013 uitgevoerd. De visitatie is afgerond door middel van een rapportage en het bespreken van de bevindingen van de visitatiecommissie met het bestuur. De bevindingen worden hieronder weergegeven.

De algemene indruk van de visitatiecommissie is dat het bestuur van het fonds zeer betrokken is bij het pensioenfonds, zijn taakuitoefening heel belangrijk vindt en deze ook zeer degelijk tracht uit te voeren. De visitatiecommissie heeft de volgende constatering:

- de aanlevering van de gevraagde stukken c.q. documentatie was tijdig en volledig;
- het bestuur is eveneens op orde, zowel formeel als informeel, tevens heeft de visitatiecommissie de sterke indruk dat het bestuur 'in control' is;
- de visitatiecommissie heeft geconstateerd dat ook het verantwoordingsorgaan bijzonder content is met het bestuur. Het verantwoordingsorgaan deelt de mening van de visitatiecommissie dat het bestuur 'in control' is;
- er spelen op dit moment geen issues met de toezichthouders, te weten De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

De visitatiecommissie heeft de navolgende aanbevelingen voor het bestuur:

- de visitatiecommissie adviseert het bestuur nogmaals te overwegen of het instellen van commissies tot meer efficiency zou kunnen leiden, waarbij zij direct aantekent dat de visitatiecommissie heeft geconstateerd en vastgesteld dat de efficiency ruimschoots in orde is;
- de visitatiecommissie stelt voor een samenhangend communicatieplan op te stellen waarin duidelijk wordt door wie en wanneer en in welke vorm informatie aan belanghebbenden verstrekt moet worden. Wel is de visitatiecommissie van mening dat goede slagen zijn gemaakt ten opzichte van de visitatie in 2009/2010. De visitatiecommissie verwijst daarbij naar de heldere en duidelijke website van het pensioenfonds.

In mindere mate vraagt de visitatiecommissie nog aandacht voor de navolgende punten:

- een jaarlijkse meting van de performance van de adviseurs en externe dienstverleners;
- het actief sturen op en controleren van kwaliteit van de operationele processen van Nationale-Nederlanden. De visitatiecommissie stelt vast dat het bestuur dat inmiddels (nog) meer op orde heeft gebracht door de maandelijkse vergaderingen tussen Nationale-Nederlanden en een afvaardiging van het pensioenfonds, ter monitoring en bewaking van de operationele processen;
- het bestaande inzicht in alle kosten per soort van het pensioenfonds transparant en compleet maken;
- het opstellen van een opleiding-/training-/deskundigheidsprogramma voor bestuursleden op jaarbasis en het stimuleren van deelname.

De visitatiecommissie concludeert samenvattend dat het bestuur van het pensioenfonds de zaken formeel en procedureel goed op orde heeft. De gememoreerde verbeterpunten kunnen wat de visitatiecommissie betreft dan ook gekwalificeerd worden als 'adviespunten'.

Deelnemersvergadering

De deelnemers en pensioengerechtigden worden schriftelijk uitgenodigd voor de deelnemersvergadering die eenmaal per jaar wordt gehouden. Bij belangrijke wijzigingen, zoals omschreven in de ABTN en statuten, legt het bestuur zijn besluiten voor aan de deelnemers. Sinds 2009 wordt voor de deelnemers aan de excedentregeling (individueel beschikbare premieregeling) een separate deelnemersvergadering georganiseerd door het fonds en Nationale-Nederlanden tezamen.

Financieel beleid van het fonds

Algemeen

Het financieel beleid heeft als belangrijkste doelstelling de financiële positie van het fonds te kunnen beïnvloeden. Daartoe staan de volgende (hierna toegelichte) sturingsmiddelen ter beschikking: herverzekeringsbeleid, beleggingsbeleid, toeslagbeleid en premiebeleid.

Herverzekeringsbeleid

De aanspraken uit de regelingen die het fonds uitvoert zijn volledig herverzekerd bij Nationale-Nederlanden. Hiertoe is een pensioenverzekeringsovereenkomst van kracht die geldt voor de periode 1 januari 2012 tot en met 31 december 2016. De verzekering van de verplichtingen, voortvloeiend uit de volgens de pensioenregelingen gedane toezeggingen, geschiedt op basis van jaarlijkse affinanciering.

De overeenkomst met de verzekeraar is een garantiecontract. Dit houdt in dat de uitkering van de opgebouwde en gefinancierde pensioenaanspraken door de verzekeraar wordt gegarandeerd. Ook betekent dit dat als bij verlenging van de overeenkomst voor de toekomst zwaardere grondslagen worden toegepast, bijvoorbeeld vanwege toegenomen levensverwachtingen, de daaruit voortvloeiende verhoging van de Voorziening Pensioen Verplichtingen (VPV) voor rekening komt van de herverzekeraar.

Per 31 december 2011 liep de pensioenverzekeringsovereenkomst met Nationale-Nederlanden af. Het garantiecontract dat gold tot 1 januari 2012 is premievrij gemaakt en er is een nieuw garantiecontract voor de vanaf 2012 op te bouwen pensioenen afgesloten. Hierdoor heeft het pensioenfonds de relatief gunstige (destijds bedongen) beëindigingsbepalingen behouden voor de pensioenen tot 2012. Een van deze bepalingen houdt in dat de kosten betrekking hebbend op het verleden niet uit de premie gefinancierd hoeven te worden, maar verrekend worden met toekomstige overrente dan wel voor rekening van Nationale-Nederlanden komen als er niet voldoende overrente is.

Beleggingsbeleid

Het bestuur kan het beleggingsbeleid slechts in beperkte mate beïnvloeden, omdat het fonds een garantiecontract heeft. De verzekeraar staat garant voor de uitkeringen nu en in de toekomst. Daarom stelt de verzekeraar een aantal voorwaarden ten aanzien van het beleggingsbeleid, bijvoorbeeld over duration matching en over het maximale percentage zakelijke waarden in de portefeuille.

Binnen deze voorwaarden heeft het bestuur keuzevrijheid. Het beleggingsbeleid, in het bijzonder de netto beleggingsrendementen, zijn van wezenlijk belang; ze dienen namelijk overrente te creëren, waardoor toeslagen voor de inactieve deelnemers mogelijk worden. Binnen het pensioenfonds zijn drie verschillende beleggingsmixen van toepassing.

Gesepareerd depot middelen tot 2012

De strategische beleggingsmix voor het gesepareerde depot voor de VPV tot 2012 bestaat voor 70 procent uit vastrentende waarden en voor 30 procent uit zakelijke waarden. Binnen de vastrentende waarden wordt in zowel staats- als bedrijfsobligaties belegd. De duration van de vastrentende portefeuille is gelijk aan de duration van de VPV. De aandelen zijn wereldwijd belegd.

Gesepareerd depot middelen vanaf 2012

Voor de middelen vanaf 2012 heeft het bestuur gekozen voor een defensievere beleggingsmix. Nationale-Nederlanden vraagt een zodanig veel lagere risicovergoeding bij een defensievere beleggingsmix, dat het bestuur het niet waarschijnlijk acht met een offensievere beleggingsmix een hoger netto rendement te behalen. In de gekozen beleggingsmix wordt het renterisico volledig afgedekt en wordt 15 procent van het vermogen belegd als zogenaamde "return"-portefeuille. Deze bevat aandelen, grondstoffen en meer risicovolle obligaties.

Vrij vermogen

Voor het deel van de middelen van het fonds waar geen pensioenverplichtingen tegenover staan, heeft het bestuur meer beleggingsvrijheid. Deze middelen zijn sinds mei 2010 ondergebracht in een apart depot. De beleggingsmix is qua verdeling over vastrentende waarden en aandelen gelijk aan die van het gesepareerde depot voor de middelen tot 2012, te weten 70 procent vastrentende waarden en 30 procent aandelen. Binnen de vastrentende waarden en aandelen is de verdeling anders. Zo wordt er bijvoorbeeld meer belegd in obligaties in opkomende landen en high yield obligaties. Ook is er binnen de vastrentende waarden in het vrije vermogen depot geen sprake van duration matching. Dit enerzijds omdat er geen (langlopende) verplichtingen tegenover staan en anderzijds omdat het bestuur geen daling van de rente verwacht. Het bestuur onderzoekt jaarlijks of aanpassing van de beleggingsmix gewenst is, onder andere op basis van analyses en verwachtingen van ING IM. In 2013 was de conclusie dat het bestuur geen aanleiding zag de beleggingsmix aan te passen.

Toeslagbeleid

Door het per 1 januari 2012 premievrij achter laten van het garantiecontract bij Nationale-Nederlanden worden de kosten die betrekking hebben op het verleden in mindering gebracht op de overrente. Volgens het vorige garantiecontract werden deze kosten uit de premie gefinancierd. Er heeft aldus een andere toedeling van de kosten plaats gevonden. Dit heeft gevolgen voor het toeslagbeleid vanaf 1 januari 2012, dat hieronder beschreven wordt. Het uitgangspunt blijft een evenwichtige verdeling van de beschikbare middelen.

Actieve deelnemers

Op de reeds opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers kan jaarlijks per 1 januari een toeslag worden verleend. Het uitgangspunt voor de hoogte van deze voorwaardelijke toeslagverlening is de ontwikkeling van de loonindex bij TBI Holdings B.V. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken van actieve deelnemers worden aangepast. Een eventuele toeslagverlening wordt in de eerste plaats gefinancierd uit het overschot in de CDC-premie. Indien dat onvoldoende is, wordt in beginsel het toeslagdepot aangesproken. Daarnaast bestaat nog de mogelijkheid om, indien het toeslagdepot ook niet toereikend is, de algemene reserve te gebruiken als financieringsbron. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken en pensioenrechten worden aangepast.

Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

Op de pensioenrechten van alle pensioengerechtigden en op de pensioenaanspraken van alle gewezen deelnemers kan jaarlijks per 1 januari een toeslag worden verleend. Het uitgangspunt voor de hoogte van deze voorwaardelijke toeslagverlening is de stijging van het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens, zoals officieel wordt gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (periode oktober-oktober). De toeslagverlening wordt in beginsel gefinancierd uit overrente uit hoofde van het huidige en vorige garantiecontract. Indien de overrente onvoldoende is om de prijsindex te verlenen, kan het rendement op de algemene reserve worden gebruikt. Daarnaast bestaat nog de mogelijkheid om, indien het rendement op de algemene reserve ook niet toereikend is, ook de algemene reserve te gebruiken als financieringsbron. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken en -rechten worden aangepast.

Het toeslagbeleid voor zowel actieve deelnemers als gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds is voorwaardelijk. Dat houdt in dat er alleen een toeslag kan worden verleend wanneer er voldoende financiële ruimte aanwezig is.

Premiebeleid

Voor de Pensioenregeling 2007 geldt een collectief toegezegde bijdrage van 36,3 procent van de pensioengrondslagsom. Hiervan komt 26,3 procent voor rekening van de werkgever en 10 procent voor rekening van de werknemer. De collectief toegezegde bijdrage wordt door het bestuur in principe eens in de vijf jaar vastgesteld, synchroon lopend met de contractperiode. Voor de contractperiode van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2016 is de collectief toegezegde bijdrage wederom 36,3 procent van de pensioengrondslagsom. Hetzelfde geldt voor de deelnemersbijdrage van 10 procent van de pensioengrondslagsom. Bij de vaststelling van de hoogte van de totale pensioenpremie is het uitgangspunt dat de hoogte van de totale pensioenpremie, over de periode waarover deze wordt vastgesteld, ten minste gelijk zal zijn aan de kostendeckende premie over die periode. Op het moment van vaststellen wordt met het aanwezige toeslagdepot rekening gehouden.

De collectief toegezegde bijdrage bevat een opslag voor garantiekosten, voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en voor excasso- en administratiekosten voor de toekomstige opbouw. Tevens worden overige kosten, zoals adviseurs- en accountantskosten, en eventuele kosten bij waardeoverdrachten uit de premie gefinancierd. Het restant in de CDC-premie is beschikbaar als marge voor toeslagverlening op de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers. Indien deze marge hoger is dan het voor de toeslagverlening benodigde bedrag, wordt het meerdere aan het toeslagdepot toegevoegd.

Jaarlijks stelt het bestuur vast of de totale pensioenpremie voldoende is om de totale kosten van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling te dekken. Indien in enig jaar de totale pensioenpremie niet voldoende is om de in te kopen pensioenaanspraken te financieren, dan zal:

- het toeslagdepot worden aanwend;
- indien ook het toeslagdepot niet voldoende middelen bevat om tezamen met de pensioenpremie de in te kopen pensioenaanspraken te financieren, dan zal een beperking plaatsvinden op de in dat jaar in te kopen pensioenaanspraken, zodanig dat het toeslagdepot niet negatief wordt.

Goed pensioenfondsbestuur

Integere bedrijfsvoering

Wettelijk is geregeld dat een pensioenfonds maatregelen dient te treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Met de invoering van de pensioenwet per 1 januari 2007 zijn de STAR-principes voor pension fund governance (PFG) verankerd in het wettelijke kader. De 32 principes betreffen de onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid, verantwoording en intern toezicht.

Het bestuur richt de organisatie van het fonds zodanig in dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt. Binnen het fonds is hier onder meer op de volgende wijze uitvoering aan gegeven:

- medezeggenschap pensioengerechtigden door bestuursdeelname;
- oprichting van een verantwoordingsorgaan waarin de deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgever een zetel bemensen;
- inrichting van het interne toezicht door middel van een visitatiecommissie, bestaande uit externe deskundigen;
- opstellen van een deskundigheidsplan (geschiktheidsplan) ter bevordering en handhaving van het deskundigheidsniveau van het bestuur;
- vastleggen van een gedragscode ter voorkoming van belangenverstremming;
- opstellen van een klachten- en geschillenprocedure;
- herverzekering van de financiële risico's door middel van een garantiecontract;
- uitbesteding van de pensioenuitvoering op basis van een uitvoeringsovereenkomst en Service Level Agreement (SLA);
- communicatiebeleid, waarbij belanghebbenden op begrijpelijke wijze over de inhoud van de pensioenregeling, veranderingen en actuele ontwikkelingen worden geïnformeerd.

Deelnemersvergadering

De jaarlijkse deelnemersvergadering is in het verslagjaar gehouden op 19 november te Ammerzoden. In de vergadering zijn actuele pensioenzaken voorgelegd aan de deelnemers en pensioengerechtigden. Tevens zijn de deelnemers en pensioengerechtigden geïnformeerd over de financiële positie en het toeslagenbeleid van het pensioenfonds alsmede de toeslag per 1 januari 2014 voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Ook heeft Nationale-Nederlanden een toelichting verzorgd op de ontwikkelingen bij de pensioenuitvoerder.

Verantwoordingsorgaan en intern toezicht

Voor het afleggen van verantwoording moet met ingang van 2008 bij pensioenfonds een verantwoordingsorgaan zijn ingesteld. Aan dit orgaan wordt door het bestuur verantwoording afgelegd over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. In het verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever vertegenwoordigd. De zetels zijn gelijk verdeeld over deze geledingen. Het bestuur heeft besloten elk van de geledingen in te vullen door middel van één zetel. Er is een reglement verantwoordingsorgaan, waarin de rechten en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan worden beschreven.

Voor de inrichting van het interne toezicht heeft het bestuur van het fonds gekozen voor een visitatiecommissie. De taken en bevoegdheden van de visitatiecommissie worden beschreven in de statuten van het fonds, die in 2009 laatstelijk zijn gewijzigd.

Deskundigheidsbevordering

In 2011 heeft het bestuur een deskundigheidsplan opgesteld. Ter zake de deskundigheidsbevordering is het bestuur daarbij uitgegaan van de eisen die zijn vastgelegd in het plan van aanpak deskundigheidsbevordering, zoals opgesteld door de pensioenkeupels. In het plan is vastgelegd aan welke deskundigheids-eisen de bestuursleden individueel én het bestuur als geheel moeten voldoen. De aandachtsgebieden zijn als volgt geformuleerd:

1. Het besturen van een organisatie;
2. Relevante wet- en regelgeving;
3. Pensioenregelingen en pensioensoorten;
4. Financieel technische en actuariële aspecten;
5. Administratieve organisatie en interne controle;
6. Uitbesteden van werkzaamheden;
7. Communicatie.

In 2012 is het deskundigheidsplan geactualiseerd, onder andere naar aanleiding van het inwerking treden van de "Beleidsregel geschiktheid 2012" (opgesteld door DNB), die de "Beleidsregel deskundigheid 2011" vervangt. Het deskundigheidsplan heet thans geschiktheidsplan. Geschiktheid wordt bepaald op basis van kennis, vaardigheden en professioneel gedrag. In 2013 hebben geen wijzigingen in het plan plaatsgevonden.

Het bestuur zal het geschiktheidsplan periodiek actualiseren. Bovendien zal ten minste eenmaal per jaar in de bestuursvergadering besproken worden welke maatregelen nodig zijn ter bevordering en handhaving van de aanwezige deskundigheid / geschiktheid.

Ter vergroting van de deskundigheid heeft in het verslagjaar onder andere een studiedag plaatsgevonden in september. Daar is een verdiepingsslag gemaakt door nader in te gaan op:

- de beleggingen in het algemeen en het renterisico in het bijzonder;
- de Wet versterking bestuur pensioenfonds en de gevolgen hiervan voor de governance van het pensioenfonds;
- de mogelijke gevolgen voor de diverse pensioenregelingen van de nieuwe (fiscale) wetgeving met ingang van 1 januari 2015.

Zelfevaluatie bestuur

In januari 2013 heeft voor de tweede maal een zelfevaluatie van het functioneren van de afzonderlijke bestuursleden en het bestuur als geheel plaatsgevonden. De zelfevaluatie uit 2011 heeft daarbij als nulmeting gediend. Tijdens de zelfevaluatie is stil gestaan bij de wijze waarop de bestuursleden besturen en tot besluitvorming komen. Daarbij is onder andere aandacht besteed aan factoren als teamwork, deskundigheid, integriteit, het besluitvormingsproces en het uitvoeringsproces.

Geconcludeerd is dat er een verbetering in het besluitvormingsproces heeft plaatsgevonden en dat er efficiënter vergaderd wordt. Verder is de aandacht die in 2012 naar de kostenstructuur van Aon Hewitt RFM is uitgegaan in 2013 uitgebouwd, door verdere monitoring van de totale kosten en periodieke evaluatie van de werkzaamheden. Ten slotte is geconstateerd dat (voorgenomen) wijzigingen in de pensioenwetgeving omvangrijk zijn. Het is een aandachtspunt om hiervan op de hoogte te blijven en de wijzigingen tijdig en goed te implementeren.

Het bestuur wil de zelfevaluatie in beginsel jaarlijks herhalen.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

Gedragcode

Het fonds kent een gedragscode ter voorkoming van belangenconflicten. De gedragscode draagt mede bij tot het integer functioneren van het fonds ten behoeve van al diegenen die bij het fonds belang hebben en tot het waarborgen van de goede naam en reputatie van het fonds als marktpartij. In 2011 is de gedragscode geactualiseerd. Mede op aanraden van de visitatiecommissie en DNB heeft het bestuur besloten tot de aanstelling van een (onafhankelijke) compliance officer in de persoon van de heer ing. H. van Keulen (directeur J.P. van Eesteren B.V.).

De bestuursleden (en de ambtelijk secretaris) ondertekenen jaarlijks een verklaring waarin het desbetreffende bestuurslid verklaart alle voor hem relevante en voor hem geldende bepalingen uit de gedragscode voor de bestuursleden van Stichting Pensioenfonds TBI over het kalenderjaar juist te hebben nageleefd.

Toezichthouder

In 2013 heeft het dagelijks bestuur op reguliere basis contact gehad met de toezichthouder DNB. DNB heeft geen specifieke onderwerpen aan de orde gesteld en heeft in 2013 geen bezoek afgelegd.

Uitbesteding

De pensioenwet schrijft onder meer voor dat er tussen de werkgever en de pensioenuitvoerder een uitvoeringsovereenkomst moet zijn. Het fonds is in de eerste plaats de uitvoerder van de pensioenregeling. In de uitvoeringsovereenkomst tussen de werkgever en het fonds is onder andere de premie opgenomen die de werkgever betaalt.

Het fonds heeft vervolgens een deel van de werkzaamheden uitbesteed aan Nationale-Nederlanden. De afspraken tussen het fonds en Nationale-Nederlanden hieromtrent zijn eveneens vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst als bedoeld in de pensioenwet.

Communicatie

Mede op advies van de visitatiecommissie heeft het bestuur in 2013 een eerste inventarisatie gemaakt van de communicatie die plaatsvindt door de pensioenuitvoerder Nationale-Nederlanden. Daartoe zijn alle (standaard)brieven van Nationale-Nederlanden verzameld, waaronder ook het Uniform Pensioenoverzicht en de startbrief. Daarnaast worden de deelnemers rechtstreeks door het fonds geïnformeerd via de website van het pensioenfonds (www.tbi.nl/pensioenfonds) en over specifieke onderwerpen, zoals de toeslagverlening, per brief. In 2014 zal de inventarisatie verder afgemaakt worden, waardoor één volledig overzicht ontstaat welke communicatie door welke partij, wanneer en hoe gedaan wordt. Aan de hand daarvan kan worden gezien of aanpassing daarin gewenst is.

Klachten- en geschillenprocedure

Het fonds heeft een klachten- en geschillenregeling. Klachten kunnen worden ingediend bij de administrateur van het fonds (Nationale-Nederlanden) en geschillen kunnen worden ingediend bij het bestuur van het fonds.

Een onderscheid dient te worden gemaakt tussen klachten en geschillen. Klachten gaan over het gedrag van mensen (bestuur of uitvoering), die belast zijn met de uitvoering van de pensioenregeling. De wijze van bejegening geeft onvrede en daarover wordt geklaagd. Geschillen gaan over de interpretatie van regelingen en afspraken. Men is het niet eens met een besluit van het bestuur en wil dat een ander besluit genomen wordt. In het betreffende reglement is zowel een klachtenregeling als een geschillenregeling opgenomen.

Nationale-Nederlanden verzamelt de klachten in een klachtenregister en rapporteert hierover periodiek aan het bestuur.

Bestuursvergaderingen

In het kalenderjaar 2013 heeft het bestuur zes maal vergaderd: op respectievelijk 23 januari, 6 maart, 24 april, 5 juni, 15 oktober en 19 november. Op 3 september 2013 heeft een studiedag plaats gevonden. Tussentijds vond frequent overleg plaats tussen het dagelijks bestuur en de ambtelijk secretaris en de adviseur en uitvoerder. Belangrijke onderwerpen in 2013 waren:

- de gevolgen van de introductie van de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd en de plannen omtrent het beoogde Pensioenakkoord voor 2015;
- verder is er in 2013 specifiek aandacht geweest voor het actualiseren van het risicomodel van het fonds. Op 11 december 2013 heeft daartoe een workshop risicomanagement plaats gevonden;
- ook is uitgebreid stil gestaan bij het uitbestedingsrisico, in het bijzonder de uitbesteding van de pensioenadministratie aan Nationale-Nederlanden;
- andere belangrijke onderwerpen waren: de continuïteitsanalyse, waarbij ook het toeslagbeleid en het premiebeleid aan de orde kwamen, de Wet versterking bestuur pensioenfonds, de financiële positie, de beleggingsresultaten en het actualiseren van de actuariële en bedrijfstechnische nota.

Aansluitend op de bestuursvergadering van 19 november vond te Ammerzoden de jaarlijkse deelnemersvergadering plaats voor deelnemers en pensioengerechtigden. In de vergadering zijn actuele pensioenzaken voorgelegd aan de deelnemers en pensioengerechtigden. Tevens zijn zij geïnformeerd over de financiële positie en het toeslagenbeleid van het pensioenfonds alsmede de toeslag per 1 januari 2014 voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Ook heeft Nationale-Nederlanden een toelichting verzorgd op de ontwikkelingen bij de pensioenuitvoerder.

Vanwege een te laag animo heeft de deelnemersvergadering voor deelnemers aan de excedentregeling (individueel beschikbare premieregeling) in 2013 niet plaats gevonden. Deze deelnemersvergadering wordt, bij voldoende aanmeldingen, eveneens jaarlijks gehouden.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar

Het pensioenfonds heeft over boekjaar 2013 een resultaat behaald ad negatief € 901. Dit negatieve resultaat wordt veroorzaakt doordat in 2013 zowel de koopsom uit hoofde van toeslagen voor de inactieve deelnemers per 1 januari 2013 als per 1 januari 2014 is verantwoord. Het besluit met betrekking tot de verhoging per 1 januari 2014 (ad 1,6 procent) is reeds in 2013 genomen. De betreffende verplichting dient dan ook in het jaarverslag over 2013 te worden verantwoord.

Als gevolg van het negatieve resultaat daalde het eigen vermogen in 2013 van € 13.689 (ultimo 2012) naar € 12.788 (ultimo 2013).

Daarnaast geldt echter dat de verplichtingen ten opzichte van vorig jaar zijn gedaald als gevolg van de gestegen rente, hetgeen een gering positief effect op de dekkingsgraad heeft gehad.

Gesaldeerd hebben beide componenten tot gevolg gehad dat de dekkingsgraad (de verhouding tussen de aanwezige middelen en de verplichtingen) licht is gedaald van 107,8 procent eind 2012 tot 107,4 procent eind 2013.

Op 1 februari 2011 is het gewijzigde besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds in werking getreden. Dat besluit bepaalt dat een volledig herverzekerd pensioenfonds het kredietrisico op de verzekeraar buiten beschouwing mag laten bij de berekening van het vereist eigen vermogen en de waardering van de vordering op de herverzekeraar op marktwaarde. Het bestuur is zich bewust van het kredietrisico, maar is van mening dat dit niet te kwantificeren is. Het bestuur heeft besloten het kredietrisico op nihil te waarderen. Het bestuur is van mening dat op deze wijze een zo transparant en realistisch mogelijk beeld van de financiële positie wordt geschetst. Bovendien wordt aangesloten bij de nieuwste inzichten.

Het pensioenvermogen (totaal van het eigen vermogen en de VPV) is in 2013 gedaald ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt door het negatieve resultaat (als gevolg van met name de last uit hoofde van toeslagen over zowel 2013 als 2014), alsmede door de daling van de verplichtingen als gevolg van de gestegen rente.

De ontwikkeling van het pensioenvermogen kan als volgt worden weergegeven:

(x € 1.000)	Pensioen- verplichtingen	Eigen vermogen	Pensioen- vermogen
Stand per 1 januari 2013	175.339	13.689	189.028
Pensioenopbouw / premiebijdragen	2.595	541	3.136
Toeslagen	4.948	(3.177)	1.771
Rentetoevoeging	619	2.552	3.171
Uitkeringen	(7.653)	-	(7.653)
Kosten	(152)	-	(152)
Waardeoverdrachten	53	-	53
Wijziging marktrente	(4.126)	-	(4.126)
Overig	406	(817)	(411)
Stand per 31 december 2013	172.029	12.788	184.817

De hoogte van de VPV en de dekkingsgraad kan als volgt worden weergegeven:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
VPV	172.029	175.339
Dekkingsgraad in %	107,4	107,8

De belangrijkste oorzaak van de verandering in de dekkingsgraad is de in 2013 verantwoorde lasten uit hoofde van toeslagen over 2013 en 2014 voor de inactieve deelnemers.

Het saldo van baten en lasten over het huidige en voorgaande boekjaar kan als volgt worden geanalyseerd:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Resultaat op premiebijdragen	541	262
Resultaat op beleggingen – eigen middelen	607	1.365
Deling overrente – algemene en vrije reserve GB-depots NN	1.945	500
Deling technisch resultaat	48	-
Resultaat op toeslagen	(3.177)	-
Resultaat op waardeoverdrachten	-	-
Resultaat op kosten	-	-
Resultaat op pensioenuitkeringen	-	-
Overige baten en lasten	(865)	(547)
Totaal saldo baten en lasten	(901)	1.580
Eigen vermogen ultimo boekjaar	12.788	13.689

Voor een nadere toelichting op de ontwikkeling van het resultaat ten opzichte van 2012 wordt verwezen naar de actuariële analyse (pagina 27).

Resultaatbronnen

De financieel belangrijkste resultaatbronnen die het fonds kent zijn: het resultaat op vrije reserve (inclusief bekleemde reserve), interest, toeslagen en premies.

Het resultaat van het fonds over boekjaar 2013 bedraagt negatief € 901 (2012: positief € 1.580).

Reserves

Het fonds beschikt over reserves (eigen vermogen) ter grootte van € 12.788 (2012: € 13.689). Hierbij is steeds uitgegaan van een VPV die bepaald is op actuele waarde. Voor deze bepaling publiceert DNB maandelijks een rentetermijnstructuur met de actuele rentes, behorend bij de verschillende looptijden.

Ultimo boekjaar is de gemiddeld gewogen discontovoet 2,60 procent bij een duration van 12,6 (2012 rentetermijnstructuur: 2,17 procent bij een duration van 13,2).

Beleggingsopbrengst tweede depot (vrije reserve)

De vrije middelen zijn ondergebracht in een tweede beleggingsdepot. De beleggingsopbrengst binnen dit depot bedraagt € 607 (2012: € 1.365).

Interest (overrentedeling en resultaat op algemene reserve)

De opbouw van de pensioenaanspraken vanaf boekjaar 2012 is in een nieuw opgericht beleggingsdepot bij Nationale-Nederlanden ondergebracht. De tot en met 2011 opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten blijven premievrij achter in het beleggingsdepot waarin deze waren ondergebracht. De werkwijze van beide beleggingsdepots is in beginsel hetzelfde. Wel is bij het nieuwe depot sprake van andere (prudentere) tarieven en worden de verplichtingen vastgesteld op basis van een rekenrente van 3 procent (in het oude depot wordt een rekenrente van 4 procent gehanteerd). Tevens is een andere beleggingsmix van toepassing.

De afgedragen premies worden in het toeslagdepot gestort. Het toeslagdepot bij Nationale-Nederlanden is belegd in een gesepareerd beleggingsdepot. Bij de vaststelling van de VPV en de actuariële premies wordt rekening gehouden met een minimumbeleggingsrendement van 3 procent per jaar. Het fonds heeft een garantiecontract met verzekeraar Nationale-Nederlanden. Dit heeft de volgende consequenties:

- **Negatieve overrente**
Wanneer het werkelijk behaalde beleggingsrendement lager is dan de in de VPV ingecalculerde opbrengst van 3 procent (4 procent voor wat betreft het depot inzake de opgebouwde rechten tot 2012) is er sprake van een negatieve overrente (voor zover dit volgens het verzekeringcontract in aanmerking wordt genomen bij de overrentebepaling). Het effect van het garantiecontract is dat dit niet direct ten laste van het resultaat wordt geboekt, maar als vordering op de herverzekeraar wordt geactiveerd (zie ook pagina 22).
- **Positieve overrente**
Wanneer het werkelijk behaalde beleggingsrendement hoger is dan de in de VPV ingecalculerde opbrengst van 3 procent (4 procent voor wat betreft het depot inzake de opgebouwde rechten tot 2012) is er sprake van een positieve overrente (voor zover dit volgens het verzekeringcontract in aanmerking wordt genomen bij de overrentebepaling). Deze positieve overrente dient in eerste instantie te worden gebruikt om eventuele negatieve overrente af te lossen. Een eventueel surplus staat door middel van de egalisatiereserve ter beschikking aan het bestuur voor aanwending binnen de regeling.

In depot 1 is in het verslagjaar een positieve overrente gerealiseerd van € 6.605. Deze overrente wordt niet direct uitgekeerd, maar gereserveerd in een egalisatiereserve binnen het depot, waarbij jaarlijks een gedeelte van de gecumuleerde overrente ten gunste van het fonds wordt gebracht. Ultimo boekjaar 2012 bedroeg het saldo van de egalisatiereserve € 553. In verband met het premievrij maken van het contract per 1 januari 2012 worden de uit hoofde van de overeenkomst verschuldigde kosten (administratiekosten, vermogensbeheerkosten e.d.) niet direct bij het fonds in rekening gebracht. Deze worden ten laste van de overrente gebracht, voordat uitkering aan het fonds plaatsvindt. Indien de overrente in enig jaar niet afdoende is om deze kosten te dekken, dan worden de kosten verantwoord als negatieve overrente en op de balans van het depot geactiveerd. In 2012 was sprake van een totaal aan verschuldigde kosten in depot 1 ad € 886. Indien met deze kosten rekening wordt gehouden was ultimo 2013 sprake van een positief saldo aan overrente ad € 6.272 (te weten € 6.605 + € 553 -/- € 886). Conform de bepalingen in de per 1 januari 2012 van kracht zijnde overeenkomst wordt voor boekjaar 2013 33 procent van het gecumuleerde saldo uitgekeerd. Het aandeel van het fonds in de behaalde overrente over 2013 in depot 1 bedraagt derhalve € 2.070 (2012: € 553).

In dit depot zijn beheerkosten verschuldigd ad € 302. Deze kosten worden niet separaat in rekening gebracht, maar worden (tezamen met de behaalde overrente) gereserveerd in de egalisatiereserve en volgens een in de overeenkomst vastgelegd schema ten gunste van het fonds gebracht.

In depot M&R (opbouw vanaf 2012) is in 2013 een positieve overrente behaald ad € 29 (2012: € 1). Conform de bepalingen in de overeenkomst wordt voor het huidige boekjaar 33 procent van het gecumuleerde saldo aan het fonds uitgekeerd (2012: 50 procent over het saldo ultimo 2012). Het aandeel van het fonds in de behaalde overrente over 2013 in depot M&R bedraagt derhalve € 10 (2012: € 1).

In dit depotverslag zijn beheerkosten verschuldigd ad € 20. Deze kosten worden bij het fonds in rekening gebracht en niet verrekend met de overrente.

Op basis van bovenstaande is gedurende 2013 een bedrag aan overrente ontvangen ad € 2.080. Daarnaast is sprake van (onder meer) betaalde intrestlasten op de incassorekeningen in de gesepareerde beleggingsdepots. Het totaal van deze intrestlasten bedraagt € 115; deze intrestlasten zijn (conform voorgaande jaren) eveneens verantwoord als onderdeel van de deling in het intrestresultaat. Het totaal van de ontvangen overrente (onder aftrek van de betaalde intrest op de incassorekeningen en de betaalde beheerkosten ad € 20) gedurende 2013 bedraagt € 1.945 (2012: € 500).

Toeslagen

Alle toeslagen zijn voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële situatie van het fonds (zie hiervoor pagina 10). Het bestuur heeft besloten de volgende toeslagen per 1 januari 2013 toe te kennen:

- actieve deelnemers: 1,4 procent; de loonindex bedroeg 1,4 procent;
- gewezen deelnemers en pensioengerechtigden: 1,0 procent; de prijsontwikkeling bedroeg 2,9 procent.

In 2013 is besloten om aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2014 een toeslag ad 1,6 procent te verlenen. Dit komt overeen met de volledige prijsontwikkeling. De toeslagverlening voor de inactieven wordt in beginsel gefinancierd uit overrente. In 2013 heeft een uitkering van overrente plaatsgevonden ad € 2.080; daarnaast bedraagt de stand van de egaliseringsreserve ultimo 2013 positief € 4.222. De toeslag van 1,6 procent aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, al verwerkt in de voorziening per ultimo 2013. Dit omdat hiertoe in 2013 besloten is en omdat deze gefinancierd wordt uit in 2013 behaalde overrente. Dit betekent dat in de jaarcijfers 2013 eenmalig een dubbele last uit hoofde van toeslagen is verantwoord. Hiermee is de wijze van verwerking van deze lasten in overeenstemming met de in RJ610 opgenomen bepalingen.

Het besluit inzake de toeslagverlening voor de actieve deelnemers per 1 januari 2014 wordt pas in 2014 genomen.

Premies

De collectief beschikbare bijdrage bedraagt in het verslagjaar 36,3 procent van de pensioengrondslagsom. De werknemersbijdragen zijn hier onderdeel van. Deze worden op het salaris ingehouden. De herverzekeraar ontvangt de totale bijdrage van de werkgever. In de premie zit € 3.042 aan CDC-premie en € 1.164 aan overige premies.

Overige resultaatbronnen

Kosten

Het uitgangspunt is dat alle kosten gedekt moeten worden door de premies. Dit houdt in dat er in principe geen resultaat op kosten kan zijn. In de uitkeringsfase komen de in de VPV gereserveerde excassokosten beschikbaar. Dit leidt tot een kleine winst op kosten die verrekend wordt met de totale kosten.

Sterfte en arbeidsongeschiktheid

Het fonds heeft een aanspraak op een gedeelte van een eventueel positief technisch resultaat van het garantiecontract van het depot M&R (opbouw vanaf 2012) bij Nationale-Nederlanden. Deze aanspraak wordt vastgesteld aan het einde van iedere vijfjarige contractperiode. Indien de som van de jaarlijkse technische resultaten positief is, komt hiervan 30 procent beschikbaar voor het fonds. Indien de bedoelde som negatief is, komt deze volledig voor rekening van Nationale-Nederlanden. In verband met het premievrij maken van het contract met betrekking tot depot 1 (opbouw tot 2012) is de deling in de technische resultaten in dit depot met ingang van 2012 komen te vervallen.

Het in het boekjaar in depot M&R (opbouw vanaf 2012) behaalde technische resultaat bedraagt positief € 186 (2012: negatief € 27); het gecumuleerde technische resultaat is per 31 december 2013 gelijk aan positief € 159. Het aandeel van het pensioenfonds bedraagt 30 procent in het gecumuleerde positieve technische resultaat, te weten € 48.

Het aandeel van het fonds in het gecumuleerde technisch resultaat wordt ultimo boekjaar opgenomen als een latente (langlopende) vordering.

Mutaties

Bij bepaalde mutaties, zoals waardeoverdrachten, afkopen en/of uitkeringen, kunnen er verschillen ontstaan tussen de bedragen die in de VPV benodigd zijn of beschikbaar komen enerzijds en de werkelijke betalingen dan wel ontvangsten anderzijds. Deze verschillen zijn over het algemeen beperkt.

Beleggingenparagraaf

Algemeen

Het bestuur is zich bewust van het feit dat het jaarverslag geen inzicht geeft in de dekkingsgraad binnen het gesepareerd beleggingsdepot. In de balans wordt immers niet de werkelijke waarde van de beleggingen weergegeven, maar de vordering op de herverzekeraar. Voor de besluitvorming omtrent toeslagverlening aan de inactieve deelnemers is echter de situatie binnen het gesepareerd beleggingsdepot bepalend. Het bestuur draagt er zorg voor dat de deelnemers hiervan op de hoogte zijn.

De spreiding van de beleggingen per 31 december 2013 wordt onderstaand weergegeven, waarbij een splitsing is gemaakt naar de drie portefeuilles (depot opbouw tot 2012 (depot 1), depot opbouw vanaf 2012 (depot M&R) en vrij vermogen (depot 2)).

Depot 1 (opbouw tot 2012)

<i>(x € 1.000)</i>	Strategische allocatie (%)	Feitelijke allocatie	Feitelijke allocatie (%)	Benchmark
Vastrentende waarden	70,0%	100.400	64,9%	Barclays Capital Euro Aggregate Unhedged + Customized Benchmark for All Grade LD
Zakelijke waarden	30,0%	54.198	35,1%	MSCI (DM) World (Net) Index en MSCI (EM) Emerging Markets Free (Net) Index
Liquide middelen	0,0%	28	0,0%	
Annüiteitenlening	n.v.t.	3.963	n.v.t.	

De duration van het vastrentende deel van de portefeuille in het hoofdepot is sinds 2007 gematched met de verplichtingen. Dit resulteert in stabielere cashflows, waardoor schokken in de dekkingsgraad, veroorzaakt door veranderde kapitaalmarktrente, worden gedempt.

Depot M&R (opbouw vanaf 2012)

<i>(x € 1.000)</i>	Strategische allocatie (%)	Feitelijke allocatie	Feitelijke allocatie (%)	Benchmark
Matching portefeuille	85,0%	5.074	83,2%	Customized Benchmark For ING Duration Matching Basis Fonds
Return portefeuille	15,0%	1.007	16,5%	Balanced Return Fund + Composite reference
Liquide middelen	0,0%	20	0,3%	

Depot 2 (vrije middelen)

(x € 1.000)	Strategische allocatie (%)	Feitelijke allocatie	Feitelijke allocatie (%)	Benchmark
Vastrentende waarden	70,0%	7.146	61,9%	Barclays Capital Euro Aggregate Unhedged + IOM EMBI Global Diversified (Hedged to Euro) + 70% BC US HY, 30% BC PAN-European HY, 2% ISS CAP EX FIN SUBORD
Zakelijke waarden	30,0%	4.400	38,1%	MSCI (DM) World (Net) Index en MSCI (EM) Emerging Markets Free (Net) Index
Liquide middelen	0,0%	6	0,0%	

Beleggingsmix

Voor de bij Nationale-Nederlanden verzekerde en door hen gegarandeerde pensioenverplichtingen worden twee gesepareerde beleggingsdepots aangehouden, te weten één voor de middelen tot 2012 (depot 1) en één voor de opbouw vanaf 2012 (depot M&R).

Voor beide gesepareerde beleggingsdepots is ING IM als vermogensbeheerder aangewezen. De wijze van beleggen is vastgelegd in het beleggingsplan. Binnen het beleggingsplan heeft de vermogensbeheerder ruimte om invulling te geven aan de uitvoering van het vermogensbeheer. De beleggingsmix van depot 1 is vastgesteld op 30 procent zakelijke waarden en 70 procent vastrentende waarden, beide met een bandbreedte van 5 procent aan beide zijden van de strategische allocatie. Liquide middelen maken geen onderdeel van de strategische beleggingsmix uit en kunnen om praktische of tactische redenen voor 5 procent positief of negatief worden aangehouden. De duration van de vastrentende waarden is gelijk aan de duration van de verplichtingen.

In de strategische beleggingsmix van het depot M&R wordt het renterisico volledig afgedekt en wordt 15 procent van het vermogen belegd als zogenaamde "return"-portefeuille. Deze bevat aandelen, grondstoffen en meer risicovolle obligaties.

De vrije reserves zijn met ingang van mei 2010 ondergebracht in een apart depot. De beleggingsmix in dit depot bestaat voor 70 procent uit vastrentende waarden en voor 30 procent uit aandelen. Binnen de vastrentende waarden is geen sprake van durationverlenging. Zowel binnen de aandelen- als vastrentende portefeuille heeft in 2012 een verschuiving plaatsgevonden richting opkomende markten en binnen vastrentende waarden ook richting high yield. Het bestuur verwacht met deze verschuiving een hoger rendement te behalen bij een zeer beperkt toegenomen risico. In 2013 hebben geen verdere wijzigingen in de beleggingsmix plaatsgevonden.

Rendement

Het rendement op de beleggingsportefeuille is als volgt:

	depot 1	2013 M&R	depot 2 (vrij)	depot 1	2012 M&R	depot 2 (vrij)
Vastrentende waarden	-1,3%	-9,1%	2,7%	14,5%	0,1%	11,7%
Aandelen	17,4%	9,1%	12,7%	15,9%	2,0%	16,3%
Totaal rendement	4,7%	-6,1%	5,6%	14,9%	0,9%	12,8%
Benchmark	4,0%	-6,3%	5,0%	14,9%	0,4%	12,7%

Het totaal over het boekjaar behaalde rendement (over alle drie depots gecombineerd) bedraagt 4,5 procent (gewogen gemiddelde) (rendement 2012: 14,7 procent). Het rendement volgens de benchmark voor de drie depots samen bedraagt 3,8 procent (benchmark 2012: 14,6 procent).

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, wordt het goede rendement in 2013 gerealiseerd door de aandelenportefeuille. De aandelenrendementen waren sterk positief in 2013, met uitzondering van de aandelen in opkomende markten. Aangezien in het vrije vermogen sinds de verschuiving in 2012 een grote allocatie naar aandelen in opkomende markten is opgenomen, is het aandelenrendement daar lager dan in depot 1. Voor de langere termijn is de verwachting nog steeds dat de keuze wel tot hogere rendementen zal leiden.

In 2013 steeg de rente, waardoor de vastrentende waarden een negatief rendement lieten zien. Dit is het sterkst zichtbaar binnen het depot M&R, waar de duration het langst is. In het depot met de vrije middelen vindt geen durationverlenging plaats, omdat het bestuur – op lange termijn – eerder een stijging dan een daling van de rente verwacht en omdat er geen verplichtingen tegenover staan. Daar is het negatieve effect van de gestegen rente dan ook minder sterk. In totaal is er in dit depot zelfs sprake van een positief rendement op vastrentende waarden. Dit komt doordat er sinds de verschuiving in 2012 meer in obligaties van opkomende markten en high yield obligaties belegd wordt. Beide categorieën rendeerden positief in 2013.

Het depot M&R laat als enige een negatief totaalrendement zien. Naast het negatieve rendement op vastrentende waarden liet ook de returnportefeuille een minder goed rendement zien dan de aandelen in de andere twee depots. De oorzaak daarvan is gelegen in het feit dat de returnportefeuille maar voor een deel uit aandelen bestaat en verder risicovollere obligaties en alternatieve beleggingen zoals grondstoffen bevat. Als gevolg van de defensieve en anders ingerichte beleggingsmix is er aldus sprake van een substantieel lager rendement voor dit depot. De belangrijkste doelstelling van het depot is het volgen van de verplichtingen en het behalen van overrendement met een beperkt deel (15 procent) van de portefeuille met een beperkt risico. Deze doelstelling is gehaald.

Voor zowel depot 1 als 2 was de performance op totaalniveau beter dan die van de benchmark. Dit is voor een groot deel te danken aan het feit dat de aandelen overwogen waren ten opzichte van vastrentende waarden. Voor de middelen vanaf 2012 was het rendement in lijn met dat van de benchmark.

Overrente

De overrente wordt verwerkt via de zogenaamde 'egalisatiereserve'. De egalisatiereserve is een reserve om tot een gelijkmatige verdeling te komen van kosten en lasten. De verzekeraar gebruikt deze reserve om de behaalde overrente gedurende de contractperiode apart te zetten. Indien op enig moment een negatieve overrente wordt behaald, dient deze eerst ingehaald te worden, voordat een eventuele positieve overrente uitgekeerd kan worden.

De egalisatiereserve geeft een positieve overrente aan en is ultimo 2013 gelijk aan positief € 4.222 (depot 1: € 4.202, depot M&R: € 20). Ultimo 2012 bedroeg de egalisatiereserve positief € 554 (depot 1: € 553, depot M&R: € 1).

Beheerkosten beleggingen

Nationale-Nederlanden berekent de beheerkosten van de beleggingen op jaarbasis en verrekent deze in de rekening-courantverhouding. De beheerkosten over 2013 bedragen € 322 (2012: € 254). De stijging van de beheerkosten wordt veroorzaakt door de gestegen waarde van de portefeuille.

Uitvoeringskosten

De Pensioenfederatie heeft in november 2011 het rapport 'Aanbevelingen Uitvoeringskosten' gepubliceerd teneinde pensioenfondsen een leidraad te geven om een hogere transparantie te verschaffen omtrent de beleggingen en de kosten die daarmee zijn gemoeid. Het betreft met name het inzicht in kosten vermogensbeheer, welke nu (gedeeltelijk) worden verrekend binnen de fondsen waarin wordt belegd. Bij de Aanbevelingen geldt 'comply or explain', waarbij de Pensioenfederatie de voortgang gaat monitoren.

In aanvulling hierop heeft de Pensioenfederatie in maart 2012 een nadere uitwerking gepresenteerd van de Aanbevelingen. Hierin worden concrete handvatten aangereikt om te komen tot een consistente berekening van de totale kosten van vermogensbeheer. De uitwerking bevat definities van wat onder kosten moet worden verstaan.

De aanbevelingen zijn als volgt:

- Rapporteer de kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer. Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. Daarnaast kan het fonds er tevens voor kiezen om aanvullend de kosten als percentage van de premie te rapporteren;
- Rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in procenten van het gemiddeld belegd vermogen. Bekijk deze kosten ook in relatie tot:
 - de gekozen beleggingsmix en de bijbehorende benchmarkkosten;
 - het rendement over een langere termijn;
- Rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in procenten van het gemiddeld belegd vermogen.

De Pensioenfederatie heeft een implementatietraject voor ogen. Onderstaande tabel geeft de doelstelling van de Pensioenfederatie weer. Het percentage geeft op sectorniveau aan, over welk deel van het vermogen transparantie bereikt is; 100 procent betekent het totale vermogen van alle Nederlandse pensioenfondsen bij elkaar; 50 procent betreft de helft van dit vermogen.

Doelstelling transparantie per onderdeel, als percentage van het totaalvermogen van de Nederlandse pensioenfondsen:

	boekjaar 2011	boekjaar 2012	boekjaar 2013	boekjaar 2014
Pensioenbeheer	80%	90%	95%	100%
Vermogensbeheer	65%	80%	90%	100%
Transactiekosten	25%	50%	nader te bepalen ¹	nader te bepalen

Voor Stichting Pensioenfonds TBI zijn de volgende gegevens bekend:

- De pensioenuitvoeringskosten (inclusief de aan de herverzekeraar betaalde kosten) bedragen € 295 (2012: € 293); het aantal actieve en gepensioneerde deelnemers bedraagt 458 respectievelijk 465 (2012: 523 respectievelijk 436). De kosten pensioenbeheer bedroegen per deelnemer derhalve € 320 (2012: € 305) (bedragen in hele euro).
- De betaalde beheerkosten bedragen € 322 (2012: € 254); het gemiddeld belegd vermogen over boekjaar 2013 bedraagt € 163.371 (2012: € 156.669). De beheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen derhalve 0,2% (2012: 0,2%).
- De betaalde transactiekosten bedragen € 172 (2012: 202); het gemiddeld belegd vermogen over boekjaar 2013 bedraagt € 163.371 (2012: € 156.669). De transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen bedragen derhalve 0,1% (2012: 0,1%).

¹ Op basis van de ervaringen en ontwikkelingen in 2012-2013 zal de Pensioenfederatie deze doelstelling nog nader invullen.

Vooruitblik 2014

Het jaar 2013 is een goed beleggingsjaar geweest. De vooruitzichten voor 2014 zijn enigszins gematigder. Net als in 2013 blijft ook voor 2014 de verwachting goed voor aandelen, maar wel in mindere mate dan in 2013. Ten aanzien van de rente verwacht het bestuur dat die niet substantieel op zal lopen.

Het bestuur heeft voor de vrije middelen keuzevrijheid ten aanzien van de beleggingsmix. Deze beleggingsmix is thans in lijn met bovenstaande verwachtingen. Het bestuur zal de beleggingsmix ook gedurende 2014 blijven evalueren en, indien opportuun, aanpassen.

Aanpassingen in de beleggingsmixen van de gesepareerde depots behoeven de instemming van Nationale-Nederlanden en kunnen een aanpassing van de garantiekosten met zich meebrengen. Het bestuur is thans niet voornemens deze beleggingsmixen te wijzigen. Ook zonder de beleggingsmix te wijzigen, heeft de vermogensbeheerder de mogelijkheid om tactisch beleid te voeren, waardoor toch geprofiteerd kan worden van goede verwachtingen voor bepaalde beleggingscategorieën, zij het in beperkte(re) mate.

Ten aanzien van de ontwikkeling van de voorzieningen kan opgemerkt worden dat, net als in voorgaande jaren, ook voor de toekomst hierin een licht stijgende lijn wordt verwacht.

Pensioenparagraaf

Kredietrisico herverzekeraar

Op 1 februari 2011 is het gewijzigde besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds in werking getreden. Hierin staat dat een volledig herverzekerd pensioenfonds het kredietrisico op de verzekeraar buiten beschouwing mag laten bij de berekening van het vereist eigen vermogen en de waardering van de vordering op de herverzekeraar op marktwaarde. Het bestuur is zich bewust van het kredietrisico, maar is van mening dat dit niet te kwantificeren is. Het bestuur heeft besloten het kredietrisico op nihil te waarderen. Het bestuur is van mening dat op deze wijze een zo transparant en realistisch mogelijk beeld van de financiële positie wordt geschetst. Bovendien wordt aangesloten bij de nieuwste inzichten.

Wel is sprake van een minimaal vereist eigen vermogen welke (afgerond) 0,1 procent bedraagt (te weten € 114). Het aanwezige eigen vermogen bedraagt ultimo boekjaar € 12.788, waarmee aan dit vereiste wordt voldaan.

Premie

Met inachtneming van hetgeen tussen partijen is overeengekomen met betrekking tot de inhoud van de pensioenregelingen, bepaalt het bestuur van het fonds de hoogte van de minimaal te betalen pensioenpremie. De totale pensioenpremie wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslagsom van alle deelnemers.

De pensioenpremie wordt door het bestuur van het fonds in principe vastgesteld voor de duur van de contractperiode. Het bestuur van het fonds informeert partijen over de hoogte van de totale pensioenpremie. Daarbij zal het bestuur uitleg verstrekken over de wijze waarop en de uitgangspunten op basis waarvan de totale pensioenpremie is vastgesteld.

Zie premiebeleid (pagina 11) voor een beschrijving van de samenstelling van de premie en de wijze van aanwending.

Toeslagbeleid

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare premie en de overrente. De toeslagverlening over het opgebouwde deel van de pensioenaanspraken van actieve deelnemers wordt in beginsel afgeleid van de ontwikkeling van de loonindex van TBI Holdings B.V. De toeslagverlening over de ingegane pensioenen en de nog niet ingegane pensioenen van gewezen deelnemers wordt in beginsel afgeleid van de stijging van de consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld per oktober door het CBS. Zie 'toeslagbeleid' (pagina 10) voor een uitgebreidere beschrijving van het toeslagbeleid.

Per 1 januari 2013 is een toeslag van 1,4 procent toegekend aan de actieve deelnemers. Deze is gelijk aan de loonstijging van TBI Holdings B.V. per 1 januari 2013. Aan de inactieve deelnemers is een toeslag van 1,0 procent toegekend per 1 januari 2013. De toeslagverlening voor de inactieven wordt in beginsel gefinancierd uit overrente uit hoofde van het huidige en vorige garantiecontract. Er was echter na verrekening met kosten naar verwachting geen overrente beschikbaar ultimo 2012². In dat geval kan het rendement op de algemene reserve worden gebruikt. Daarnaast bestaat nog de mogelijkheid om, indien het rendement op de algemene reserve ook niet toereikend is, ook de algemene reserve te gebruiken als financieringsbron. Het bestuur heeft ervoor gekozen gedeeltelijk van deze mogelijkheid gebruik te maken. De toeslag van 1 procent is gefinancierd uit het rendement op de algemene reserve en voor een deel uit de algemene reserve zelf. Gezien de hoogte van de algemene reserve, de economische omstandigheden en maatschappelijke ontwikkelingen achtte het bestuur een hogere toeslag niet verantwoord.

² Als gevolg van ontwikkelingen na het genomen besluit is inmiddels overigens gebleken dat er wel overrente beschikbaar is gekomen, te weten € 553.

In 2013 is besloten om aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2014 een toeslag van 1,6 procent te verlenen. De toeslagverlening voor de inactieven wordt in beginsel gefinancierd uit overrente uit hoofde van het huidige en vorige garantiecontract. Er was na verrekening met kosten naar verwachting voldoende overrente aanwezig om 1,0 procent toeslag te kunnen verlenen³. In dat geval kan het rendement op de algemene reserve worden gebruikt. Daarnaast bestaat nog de mogelijkheid om, indien het rendement op de algemene reserve ook niet toereikend is, onder voorwaarden ook de algemene reserve te gebruiken als financieringsbron. Het bestuur heeft ervoor gekozen gedeeltelijk van deze mogelijkheid gebruik te maken. Alles afwegende, zoals de economisch zware omstandigheden en de onzekere toekomst aan de ene kant en de "sterke" financiële positie van het fonds aan de andere kant, heeft het bestuur gemeend de toeslagambitie te volgen. De prijsindexatie steeg in de referentieperiode met 1,6 procent.

Het besluit inzake de toeslagverlening voor de actieve deelnemers per 1 januari 2014 wordt pas in 2014 genomen.

Ondanks dat de pensioenen van de inactieven per 1 januari 2014 met de volledige prijsindex verhoogd zijn, blijven de pensioenen van de inactieven als gevolg van gemiste toeslagen in het verleden achter bij de prijsindexatie. Het bestuur heeft in 2013 door middel van een continuïteitsanalyse nader onderzocht of de huidige ambitie, te weten het verlenen van de volledige prijsindexatie, voor de lange termijn haalbaar is. De conclusie van deze continuïteitsanalyse is dat – onder de door DNB opgelegde aannames – gemiddeld genomen ruim 70 procent van de toeslagambitie waargemaakt kan worden. Dit is voldoende om de ambitie van volledige prijsinflatie te mogen handhaven. Tegelijkertijd geeft het wel aan dat deze waarschijnlijk niet volledig gehaald zal worden. Met het oog op de wijzigingen die per 1 januari 2015 in de pensioenregelingen zullen moeten plaatsvinden als gevolg van wettelijke wijzigingen, heeft het bestuur ervoor gekozen de toeslagambitie vooralsnog niet aan te passen. Bij de overgang naar een gewijzigde regeling zal de toeslagambitie wel kritisch bezien worden.

Pensioenregelingen

De pensioenregelingen zijn in 2013 niet gewijzigd. Als gevolg van de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd wordt met ingang van 1 januari 2014 de excedent beschikbare premieregeling voor deelnemers met een salaris boven het maximumsalaris van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid of het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektro gewijzigd. De beschikbare premiestaffel wordt met 8 procent verlaagd, onder gelijktijdige verlaging van de deelnemersbijdrage met 8 procent.

Als gevolg van het regeerakkoord, dat nog nadere concretisering behoeft, zullen (naar het zich laat aanzien) met ingang van 1 januari 2015 alle pensioenregelingen aanpassingen behoeven (zie verder Toekomstparagraaf op pagina 28).

³ Als gevolg van ontwikkelingen na het genomen besluit is inmiddels overigens gebleken dat er precies voldoende overrente beschikbaar is gekomen om de toeslag van 1,6 procent te financieren, te weten € 1.945 (overrente ad € 1.965 minus beheerkosten ad € 20).

Actuariële paragraaf

Actuariële analyse

Het resultaat van het fonds over 2013 bedraagt negatief € 901 (2012: positief € 1.580). Om inzicht te verkrijgen in de totstandkoming van dit resultaat hebben wij onderstaand het resultaat naar de verschillende onderdelen verdeeld:

(x € 1.000)

Onderdelen	2013	2012
Resultaat op premiebijdragen	541	262
Resultaat op toeslagen	(3.177)	-
Resultaat op beleggingen – eigen middelen	607	1.365
Deling overrente – algemene en vrije reserve GB-depots NN	1.945	500
Deling technisch resultaat	48	-
Resultaat op waardeoverdrachten	-	-
Resultaat op kosten	-	-
Resultaat op pensioenuitkeringen	-	-
Overige baten en lasten	(865)	(547)
Totaal saldo baten en lasten	(901)	1.580

In het resultaat op premie is onder meer opgenomen de koopsom uit hoofde van toeslagen voor actieve deelnemers ad € 418 voor 2013 (2012: € 589). Deze koopsommen worden, voor zover mogelijk, gefinancierd uit het overschot van de ontvangen CDC-premies. Indien dit overschot niet toereikend is, wordt het restant gefinancierd uit de beschikbare overrente

Het resultaat op toeslagen betreft de betaalde koopsommen uit hoofde van toeslagen met betrekking tot de gewezen en gepensioneerde deelnemers. Voor boekjaar 2013 betreft dit de koopsom inzake de verhoging ad 1,0 procent per 1 januari 2013, alsmede de geschatte koopsom inzake de verhoging ad 1,6 procent per 1 januari 2014 (aangezien het besluit omtrent deze verhoging reeds in 2013 is genomen).

De overige baten en lasten hebben enerzijds betrekking op de mutatie in de garantiereserve en anderzijds op een schoning van de vordering op de aangesloten werkgevers. Hierbij is gebleken dat in het verleden geen rekening is gehouden met overboekingen vanuit rekening-courantverhoudingen vanuit de zogenoemde Bijwagens, waardoor het in het verleden gepresenteerde saldo onjuist is gebleken.

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is naar de mening van de actuaris voldoende, vanwege een toereikende solvabiliteit; voor het fonds is geen sprake van dekkingstekort of reservetekort. Bij handhaving van het tot dusverre gevoerde beleid zal het pensioenfonds waarschijnlijk – uitgaande van de door de actuaris op het beoordelingsmoment relevant en realistisch geachte veronderstellingen – kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum. Daarbij in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Risicoparagraaf

In de paragraaf 'Risicobeheer' (pagina 54 en verder) wordt nader ingegaan op de risico's die het fonds al dan niet loopt. In 2010 heeft een uitgebreide risicoanalyse plaatsgevonden. Deze is gebaseerd op het FIRM-model van DNB. Naast de financiële risico's is ook expliciet aandacht besteed aan de niet-financiële risico's en de beheersing daarvan. De analyse heeft geresulteerd in een intern risicomodel. Dit model in december 2013 tijdens een workshop met het gehele bestuur geactualiseerd. Daarbij zijn diverse risico's de revue gepasseerd. Voor veel risico's geldt dat de inschatting ten opzichte van de analyse uit 2010 nauwelijks gewijzigd is en dat de beheersmaatregelen naar de mening van het bestuur afdoende zijn. Het garantiecontract met Nationale-Nederlanden neemt een belangrijk aantal risico's weg. Daardoor vormt het uitbestedingsrisico een van de grootste risico's. In 2013 is hier veelvuldig aandacht voor geweest. Het bestuur heeft een analyse gemaakt van de risico's en heeft geconcludeerd dat er in voldoende mate inzicht bestaat in de risico's ten aanzien van de pensioenadministratie en dat er afdoende beheersmaatregelen genomen zijn om de risico's als acceptabel te kwantificeren, zoals (service)afspraken met Nationale-Nederlanden, controles door Nationale-Nederlanden (waaronder het Quinto-V onderzoek) en overleg daarover met DNB en met het fonds, eigen controles, controles door de accountant van Nationale-Nederlanden, door de accountant van TBI en door de accountant van het fonds.

Toekomstparagraaf

Het huidige garantiecontract kent een looptijd tot en met 2016. Het voortbestaan van het pensioenfonds met de huidige pensioenregelingen is in beginsel dan ook tot en met 2016 gewaarborgd. Echter, op grond van wijzigingen in de wetgeving zijn de komende jaren de nodige veranderingen te verwachten.

Als gevolg van de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd wordt het fiscaal maximale opbouwpercentage voor middelloonregelingen met ingang van 1 januari 2014 verlaagd van 2,25 procent op leeftijd 65 tot 2,15 procent op leeftijd 67, hetgeen overeenkomt met 1,84 procent op leeftijd 65. De CDC-regeling kent een opbouw van 1,75 procent van de pensioengrondslag en blijft dus binnen de kaders van de nieuwe wetgeving. Dit geldt ook voor de andere pensioenregelingen die het pensioenfonds uitvoert, met uitzondering van de excedent beschikbare premieregeling⁴. Deze wordt met ingang van 1 januari 2014 aangepast. De beschikbare premiestaffel wordt met 8 procent verlaagd onder gelijktijdige verlaging van de deelnemersbijdrage met 8 procent.

Het op 27 mei 2014 door de 1^e Kamer aangenomen wetsvoorstel aanpassing Witteveenkader (het zogenaamde Pensioenakkoord 2015) bevat met ingang van 1 januari 2015 een aantal ingrijpende wijzigingen ten aanzien van (aanvullende) pensioenen. Dat betekent dat het fiscaal maximale opbouwpercentage voor middelloonregelingen wordt gereduceerd tot 1,875 procent bij een pensioenleeftijd van 67 jaar, waarbij het pensioengevend salaris wordt afgetopt op € 100.000. Voor werknemers met hogere inkomens wordt het mogelijk gemaakt om op vrijwillige basis fiscaal vriendelijk bij te sparen. Via een netto lijfrente kan een oudedagsvoorziening worden opgebouwd die ongeveer overeenkomt met een pensioenopbouw van 1,875 procent van het gemiddeld verdiende loon. De premie-inleg wordt betaald uit het nettoloon. Hierover is reeds belasting geheven. De aanspraak van een netto lijfrente vormt vrijgesteld vermogen in box 3. De pensioenuitkering is onbelast. De precieze invulling dient nog nader uitgewerkt te worden.

Geen van de pensioenregelingen van Stichting Pensioenfonds TBI blijft binnen deze kaders. Zeker de maximering op € 100.000 heeft, gezien de doelgroep van de CDC-regeling, een grote impact. Het bestuur zal in 2014 de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zo spoedig mogelijk starten met de voorbereiding van technische aanpassingen in de regelingen. Het uitgangspunt daarbij is vermindering van het aantal pensioenregelingen en vereenvoudiging daarvan.

⁴ Ook de excedentregeling Metaal & Techniek blijft niet binnen de nieuwe wettelijke kaders vanaf 2014. Deze pensioenregeling is gelijk aan de (excedent)pensioenregeling van Pensioenfonds Metaal & Techniek. De wijzigingen die Pensioenfonds Metaal & Techniek doorvoert, worden 1-op-1 door het fonds overgenomen.

Andere belangrijke onderwerpen voor 2014 zijn de opvolging van de resultaten van het onderzoek van de visitatiecommissie, het implementeren van de Wet versterking bestuur pensioenfonds en de Code Pensioenfonds.

In oktober 2013 is in het kader van de invoering van de Wet versterking bestuur pensioenfonds het besluit genomen om het paritaire bestuursmodel te handhaven. Door te kiezen voor het paritaire bestuursmodel is het aantal aanpassingen met betrekking tot de relevante fondsdocumenten zoals statuten, reglement verantwoordingsorgaan en ABTN beperkt gebleven. Met betrekking tot deze fondsdocumenten hebben al de nodige acties richting De Nederlandsche Bank plaatsgevonden. De gewijzigde statuten, aangepaste ABTN en aangepast reglement verantwoordingsorgaan zijn in maart voorgelegd aan De Nederlandsche Bank. De Nederlandsche Bank heeft inmiddels ingestemd met de gewijzigde statuten. Het fonds voldoet hiermee aan de Wet versterking bestuur pensioenfonds zoals deze van toepassing is op 1 juli 2014.

Met betrekking tot de invoering van de Code Pensioenfonds heeft het fonds nog geen actueel statusoverzicht. Wel zijn waar relevant de normen verwerkt in bovengenoemde fondsdocumenten. De Code heeft vanaf 1 juli 2014 een wettelijke basis, maar is geen dwingend recht. Pensioenfonds mogen daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Hoe het pensioenfonds de normen toepast, hangt mede af van de activiteiten en overige specifieke kenmerken van het fonds. Een belangrijk aspect daarbij is dat de regeling volledig met een garantiecontract bij Nationale-Nederlanden is verzekerd. Het onderwerp Code Pensioenfonds staat geagendeerd voor de tweede helft 2014. Met name tijdens de studie(mid)dag in september 2014 zal hier de nodige aandacht aan worden besteed. Daarbij zal worden onderzocht of het fonds kan voldoen aan alle geformuleerde normen. De uitkomst hiervan zal zijn weerslag hebben op basis van het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel in het Jaarverslag 2014.

Rotterdam, 4 juni 2014
Bestuur Stichting Pensioenfonds TBI

W. Poldervaart MIM (voorzitter)
drs. J. Kooman AAG (secretaris)
R. van Breemen
A. de Hoog
R. Lems
ing. F.W. van Meerkerk

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan is op 1 januari 2008 ingesteld. Het bestuur van Stichting Pensioenfonds TBI (het fonds) heeft op 16 maart 2009 op basis van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur een reglement verantwoordingsorgaan vastgesteld.

In dit reglement zijn onder meer de frequentie van het overleg met het bestuur, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het bestuursbeleid en de wijze van verantwoording door het bestuur vastgelegd.

Bevindingen

Op 28 mei 2014 heeft het verantwoordingsorgaan overleg gevoerd met het bestuur en zijn externe adviseur (Sprenkels & Verschuren Actuarissen & Consultants) over het gevoerde beleid en de beleidsvoornemens voor de toekomst. Hierbij is ook aandacht geschonken aan de wettelijke ontwikkelingen op pensioengebied (o.a. wetsvoorstel aangepast Witteveen kader 'Pensioenakkoord 2015' en Wet versterking bestuur pensioenfonds).

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennis genomen van het winstdeling jaarwerk 2013 van Nationale-Nederlanden, het concept jaarverslag 2013, de concept jaarrekening 2013 en een aantal andere relevante documenten, waaronder de vastgestelde notulen van het verslagjaar.

In het verslagjaar 2013 heeft het verantwoordingsorgaan geen overleg gehad met de accountant en/of andere externe deskundigen.

Naar de mening van het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur in 2013, zowel bij het uitvoeren als het vaststellen van het beleid, op een evenwichtige wijze de belangen van alle belanghebbenden behartigd. Ook zijn in 2013 de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur op een adequate wijze verder ingevoerd c.q. uitgevoerd. Verder heeft het bestuur van het fonds in 2013 ter zake van de toekenning van toeslagen een evenwichtig en prudent beleid gevoerd ten opzichte van alle belanghebbenden, rekening houdend ook met de gewijzigde (markt)omstandigheden.

De communicatie en de uitwisseling van gegevens tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan zijn ook in 2013 goed verlopen. De openheid in communicatie vanuit het bestuur wordt door het verantwoordingsorgaan bijzonder op prijs gesteld. Het verantwoordingsorgaan kan zich vinden in het door het bestuur gevoerde beleid in het afgelopen jaar.

Conclusie

Het verantwoordingsorgaan concludeert, op basis van de ter beschikking gestelde documenten en mondelinge toelichtingen, dat het bestuur op adequate wijze uitvoering heeft gegeven aan haar beleidsvoornemens en dat de beleidskeuzes voor de toekomst op adequate wijze aan het verantwoordingsorgaan zijn gecommuniceerd.

Rotterdam, 28 mei 2014

Namens het verantwoordingsorgaan
Stichting Pensioenfonds TBI

Ir. G.J. Woudenberg

Reactie van het bestuur

Het bestuur van het fonds heeft kennis genomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur voelt zich door het oordeel van het verantwoordingsorgaan gesteund in haar beleid.

Rotterdam, 4 juni 2014

Namens het bestuur
Stichting Pensioenfonds TBI

W. Poldervaart MIM
voorzitter

drs. J. Kooman AAG
secretaris

Jaarrekening

Balans per 31 december 2013

*na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten
(x € 1.000)*

ACTIVA

		<u>2013</u>		<u>2012</u>	
Toelichting	€	€	€	€	
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Aandelen	5	4.400		4.386	
Vastrentende waarden	5	7.146		7.365	
Liquide middelen	5	6		5	
		<u>11.552</u>		<u>11.756</u>	
Beleggingen voor risico deelnemers					
Vastgoed	6	81		80	
Aandelen	6	1.393		1.271	
Vastrentende waarden	6	9.309		8.467	
Liquide middelen	6	(6)		134	
		<u>10.777</u>		<u>9.952</u>	
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen					
Garantiecontracten	7	172.029		175.339	
Niet direct opeisbare vordering uit hoofde van herverzekering	8	48		-	
		<u>172.077</u>		<u>175.339</u>	
Vorderingen en overlopende activa					
Langlopende vorderingen	9	362		805	
Vorderingen uit herverzekering	10	3.338		975	
Overige vorderingen	11	100		285	
		<u>3.800</u>		<u>2.065</u>	
		<u>198.206</u>		<u>199.112</u>	

PASSIVA

		<u>2013</u>		<u>2012</u>	
	Toelichting	€	€	€	€
Reserves					
Algemene reserve	12	12.378		12.884	
Beklemde reserve technisch resultaat	12	48		-	
Beklemde garantiereserve	12	362		805	
		<u> </u>	12.788	<u> </u>	13.689
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	13	172.029		175.339	
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	14	10.777		9.952	
		<u> </u>	182.806	<u> </u>	185.291
Kortlopende schulden					
Overige schulden en overlopende passiva	15		2.612		132
			<u> </u>	<u> </u>	
			<u>198.206</u>	<u>199.112</u>	
Dekkingsgraad (in %)			107,4		107,8

Staat van baten en lasten over 2013

(x € 1.000)

Toelichting	2013		2012	
	€	€	€	€
BATEN				
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	19	5.486		5.358
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	20	607		1.365
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	21	262		1.101
Baten uit herverzekering	22	9.646		7.558
Overige baten	23	8		-
Totaal baten		16.009		15.382
LASTEN				
Mutatie VPV voor risico pensioenfonds				
- Pensioenopbouw	24	2.595	3.110	
- Toeslagverlening	25	4.795	785	
- Rentetoevoeging	26	619	2.480	
- Onttrekking pensioenuitkeringen	27	(7.653)	(7.058)	
- Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	28	(152)	(141)	
- Wijziging marktrente	29	(4.126)	13.036	
- Wijziging actuariële grondslagen	30	-	1.548	
- Wijziging door overdracht van rechten	31	53	154	
- Overige mutaties	32	559	(456)	
		(3.310)		13.458
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	33	3.310		(13.458)
Mutatie VPV voor risico deelnemers	34	825		1.696
Kosten pensioenopbouw	35	6.649		3.608
Pensioenuitkeringen	36	8.370		7.789
Pensioenuitvoeringskosten	37	193		172
Saldo overdracht van rechten	38	-		-
Overige lasten	39	873		537
Totaal lasten		16.910		13.802
Resultaat		(901)		1.580

Bestemming van het saldo van baten en lasten

(x € 1.000)

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	€	€
Algemene reserve	(506)	2.117
Beklemde reserve technisch resultaat	48	-
Beklemde reserve uitkering garantie	(443)	(537)
	<u>(901)</u>	<u>1.580</u>

Algemene toelichting

1 Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds TBI, statutair gevestigd te Rotterdam aan het adres Wilhelminaplein 37, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling voor de bij TBI Holdings B.V. aangesloten ondernemingen waarvan werknemers als deelnemer zijn opgenomen in de pensioenregelingen van het fonds. Voor een specificatie van deze ondernemingen verwijzen wij u naar de bijlage.

2 Korte beschrijving van de pensioenregeling

De Pensioenregeling 2007 kan worden gekenmerkt als een collectief toegezegde bijdrageregeling (CDC) op basis van middelloon. Uit de vaste bijdrage van 36,3 procent van de pensioengrondslagsom wordt een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling gefinancierd met een pensioenleeftijd van 65 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,75 procent van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslagsom is gelijk aan het jaarsalaris onder aftrek van een franchise. Het jaarsalaris is gelijk aan 12 maal het vaste maandsalaris, vermeerderd met de vakantietoelage (voor zover deze niet reeds is inbegrepen in het vaste maandsalaris) en eventuele contractueel vastgelegde vaste winstuitkeringen of gratificaties (gemaximeerd op twee maandsalarissen). De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op (tijdelijk) partner- en wezenpensioen.

Deelname aan de regeling is mogelijk vanaf de leeftijd van 21 jaar. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde pensioenen worden verhoogd.

Overeenkomstig artikel 10 van de pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

In onderstaande tabel is de Pensioenregeling 2007 samengevat:

Collectief toegezegde bijdrageregeling op basis van voorwaardelijk geïndexeerd middelloon	
Collectief toegezegde bijdrage	36,3 procent van de pensioengrondslagsom
Pensioenleeftijd	65 jaar
Pensioengevend jaarsalaris	Twaalf maal het vaste maandsalaris, vermeerderd met vakantietoelage (voor zover deze niet reeds is inbegrepen in het vaste maandsalaris) (plus tot maximaal 2 maandsalarissen aan contractueel vastgelegde vaste winstuitkering of gratificatie)
Franchise	5/4 maal het tweevoud van gehuwden-AOW met echtgenoot 65+, echter: - indien deelnemer in Bpf: het maximumsalaris van het betreffende Bpf - indien deelnemer reeds deelneemt in door werkgever getroffen pensioenregeling: maximumsalaris van die pensioenregeling
Pensioengrondslag	Pensioengevend jaarsalaris minus franchise
Ouderdomspensioen	1,75 procent van de pensioengrondslag per dienstjaar (naar rato indien parttimer) met jaarlijkse voorwaardelijke toeslagen volgens de loonontwikkeling bij TBI Holdings B.V.
Partnerpensioen (PP)	70 procent van het Ouderdomspensioen
Tijdelijk PP	10 procent van het Ouderdomspensioen
Wezenpensioen (WzP)	14 procent van het Ouderdomspensioen (verdubbeling bij volle wees)
Tijdelijk WzP	2 procent van het Ouderdomspensioen (verdubbeling bij volle wees)
Toeslagverlening	Voorwaardelijk, afhankelijk van de beschikbare middelen, ambitie van loonindexatie voor actieven en prijsindexatie voor inactieven
Flexibilisering	Uitruil, Hoog-laag, Vervroeging, Uitstel
Arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid groter dan 65 procent wordt de pensioenopbouw premievrij voortgezet

Naast bovengenoemde voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling, voert het fonds tevens een individueel beschikbare premieregeling uit voor de deelnemers met een salaris boven het maximumsalaris van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid of het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektro. Deze excedent-pensioenregeling kwalificeert als een premieovereenkomst.

Het fonds voert eveneens de (netto) prepensioenregelingen uit voor een gesloten groep deelnemers. De prepensioenregelingen kwalificeren als uitkeringsovereenkomsten.

De excedentregeling Metaal en Techniek wordt door het fonds uitgevoerd voor een groep deelnemers. Het fonds betaalt hiervoor een doorsneepremie aan Nationale-Nederlanden. Deze regeling kwalificeert als een uitkeringsovereenkomst.

Tot slot wordt de beschikbare premieregeling variabele bonussen uitgevoerd voor een gesloten groep deelnemers. Het betreft een individueel beschikbare premieregeling voor werknemers die op grond van hun arbeidsovereenkomst recht hadden op een overbruggingsuitkering. Deze regeling kwalificeert als een premieovereenkomst.

3 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Het bestuur heeft op 4 juni 2014 de jaarrekening opgemaakt.

4 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeden en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen, indien er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de pensioenwet worden beleggingen voor risico deelnemer gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Indien geen betrouwbare schatting van de actuele waarde van de aandelen is te maken, worden aandelen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit de herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het fonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande VPV. Bij waardering van de vordering wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar.

Vorderingen uit hoofde van de winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk, is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De VPV wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met op de balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenen worden verhoogd. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagen na balansdatum, voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met de premievrije pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid op basis van contante waarde van de premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Rekenrente: de VPV per ultimo boekjaar is vastgesteld op basis van de gecorrigeerde rentetermijnstructuur (RTS) inclusief Ultimate Forward Rate (UFR) per 31 december van het betreffende jaar, zoals gepubliceerd door DNB;
- Overlevingstafels: de sterftetekansen zijn ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV), met waarnemingsperiode 2012-2062. De sterftetekansen in deze tafels zijn gecorrigeerd op basis van de correctietabel ES-P2A van het Verbond van Verzekeraars. Ultimo 2013 zijn de sterftetekansen ontleend aan de (start)kolom 2014 (ultimo 2012: (start)kolom 2013) van de gepubliceerde prognosetafels. De sterftetekansen zullen jaarlijks worden aangepast op basis van de startkolom met sterftetekansen die één jaar is verschoven. Voor de berekeningen inzake het ingegaan wezenpensioen zijn geen sterftetekansen gebruikt;
- Leeftijdsbepaling: de leeftijden per de balansdatum zijn in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld. Daarbij wordt verondersteld dat alle deelnemers zijn geboren op de eerste dag van de maand. Voor het partnerpensioen wordt verondersteld dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man, respectievelijk drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw;
- Partnerfrequenties: er wordt uitgegaan van de volgende frequenties:
 - Mannen: tot leeftijd 49, geleidelijk stijgend tot 90 procent, daarna gehandhaafd op 90 procent tot leeftijd 60, vanaf leeftijd 60 tot leeftijd 64 op 91 procent en op leeftijd 65 gelijk aan 100 procent;
 - Vrouwen: tot leeftijd 39, geleidelijk stijgend tot 85 procent, daarna gehandhaafd op 85 procent tot leeftijd 48, vanaf leeftijd 49 tot leeftijd 64 geleidelijk dalend tot 77 procent en op leeftijd 65 gelijk aan 100 procent;
- Kosten: ter dekking van de kosten, verbonden aan de uitbetaling van de pensioenen, zijn de netto koopsommen verhoogd met 2 procent (excassokosten);
- Uitkeringen: verondersteld wordt dat de pensioenuitkeringen continu geschieden.

Voorzieningen voor risico deelnemer

De waardering van de voorzieningen voor risico van de deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Kasstroomoverzicht

Aangezien de kasstromen grotendeels worden verwerkt via de herverzekeraar, is een kasstroomoverzicht achterwege gelaten.

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

5 Beleggingen voor risico fonds

(x € 1.000)	Aandelen	Vastrentende waarden	Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2011	3.544	7.449	11	11.004
Aankopen / verstrekkingen	2.831	2.177	-	5.008
Verkopen / aflossingen	(2.404)	(2.878)	-	(5.282)
Overige mutaties	-	-	(6)	(6)
Herwaardering	415	617	-	1.032
Stand per 31 december 2012	4.386	7.365	5	11.756
Aankopen / verstrekkingen	1.888	1.339	-	3.227
Verkopen / aflossingen	(2.235)	(1.582)	-	(3.817)
Overige mutaties	-	-	1	1
Herwaardering	361	24	-	385
Stand per 31 december 2013	4.400	7.146	6	11.552

Aandelen

De samenstelling van de beleggingsportefeuille is als volgt:

(x € 1.000)	2013	2012
INI Global Equity Fonds	2.701	2.392
INI Dividend Aandelen Basis Fonds	597	692
INI Emerging Markets Equity Fonds	1.102	1.302
	4.400	4.386

Vastrentende waarden

De samenstelling van de beleggingsportefeuille is als volgt:

(x € 1.000)	2013	2012
INI Fixed Income All Grade Fonds	6.375	6.518
INI Fixed Income Emerging Markets Debt Hard Currency	376	424
INI Global High Yield Fonds	395	423
	7.146	7.365

Methodiek bepaling marktwaarde

Bij de waardering van de beleggingen van de stichting geldt voor de gehele portefeuille dat deze, voor zowel 2013 als 2012, bestaat uit ING-beleggingsfondsen. Deze fondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebepaling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. De waardering vindt derhalve plaats op basis van marktnoteringen.

Overige toelichtingen

Ten aanzien van de beleggingsportefeuille gelden aanvullend de volgende toelichtingen:

- Er is geen sprake van belegging in de premie bijdragende onderneming.
- Er is geen sprake van uitlening van beleggingen.
- Ultimo boekjaar is geen sprake balansposities en/of toekomstige kasstromen welke door het fonds door middel van derivaten worden afgedekt.

6 Beleggingen voor risico deelnemers

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Vastgoed	81	80
Aandelen	1.393	1.27
Vastrentende waarden	9.309	8.467
Liquide middelen	(6)	134
	10.777	9.952

Met de jaarlijks belegde premies wordt, voor rekening en risico van de deelnemers, een pensioenkapitaal opgebouwd.

7 Herverzekeringsdeel technische voorziening

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Garantiecontract met beleggingsdepot	172.029	175.339

Met de herverzekeraar is een (technische) winstdelingsregeling overeengekomen.

Ten aanzien van het gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen tot 2012 is, in verband met de premievrijmaking per 1 januari 2012, de deling in de technische resultaten komen te vervallen.

Ten aanzien van het gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen vanaf 2012 is bepaald dat het fonds een aandeel krijgt van 30 procent van de cumulatieve technische winst over de contractperiode 2012 tot en met 2016, indien dit cumulatieve saldo positief is. Indien sprake is van een negatief gecumuleerd saldo aan het eind van de winstdelingsperiode, komt dit volledig voor rekening van Nationale-Nederlanden.

Het in het boekjaar behaalde technische resultaat in gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen vanaf 2012 bedraagt positief € 186 (2012: negatief € 27). Het aandeel van het pensioenfonds bedraagt 30 procent in het gecumuleerde positieve technisch resultaat ad 159 ultimo 2013, te weten € 48.

De (latente) vordering op de herverzekeraar uit hoofde van deling in het technisch resultaat wordt verantwoord onder de langlopende vorderingen.

Op 1 februari 2011 is het gewijzigde besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen in werking getreden. Hierin staat dat een volledig herverzekerd fonds het kredietrisico op de verzekeraar buiten beschouwing mag laten bij de berekening van het vereist eigen vermogen en de waardering van de vordering op de herverzekeraar op marktwaarde. Het bestuur is zich bewust van het kredietrisico, maar is van mening dat dit niet te kwantificeren is. Het bestuur heeft besloten het kredietrisico op nihil te waarderen.

Het bestuur is van mening dat op deze wijze een zo transparant en realistisch mogelijk beeld van de financiële positie wordt geschetst. Bovendien wordt aangesloten bij de nieuwste inzichten.

Voor de bij Nationale-Nederlanden ondergebrachte pensioenverplichtingen wordt in een tweetal beleggingsdepots aangehouden (middelen tot 2012 en middelen vanaf 2012). De volgende informatie is ter toelichting opgenomen om inzicht te geven in het rendement.

De verdeling van de beleggingsportefeuille over beide beleggingsdepots kan als volgt worden weergegeven:

<i>(x € 1.000)</i>	Depot tot 2012	Depot vanaf 2012	2013	2012
Aandelen	54.198	1.007	55.205	52.209
Vastrentende waarden	100.400	5.074	105.474	98.893
Annuïteitenleningen	3.963	-	3.963	3.963
Liquide middelen	28	20	48	760
	158.589	6.101	164.690	155.825

Met ingang van 2012 zullen geen verdere aflossingen op de annuïteitenlening plaatsvinden. Als gevolg van het premievrij maken van de verplichtingen per 1 januari 2012 blijft deze lening 'bevroren' op het saldo ultimo 2011 en wordt niet verder overrentedelend gemaakt.

Het verloop van de beleggingsportefeuille van het gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen tot 2012 kan als volgt worden weergegeven:

<i>(x € 1.000)</i>	Aandelen	Vastrentende waarden	Annuïteiten lening	Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2011	40.536	97.095	3.963	1.136	142.730
Aankopen / verstrekkingen	18.902	19.028	-	-	37.930
Verkopen / aflossingen	(13.379)	(30.382)	-	-	(43.761)
Overige mutaties	-	-	-	(784)	(784)
Herwaardering	5.809	11.253	-	-	17.062
Stand per 31 december 2012	51.868	96.994	3.963	352	153.177
Aankopen / verstrekkingen	11.206	17.560	-	-	28.766
Verkopen / aflossingen	(19.321)	(17.872)	-	-	(37.193)
Overige mutaties	-	-	-	(324)	(324)
Herwaardering	10.445	3.718	-	-	14.163
Stand per 31 december 2013	54.198	100.400	3.963	28	158.589

Het verloop van de beleggingsportefeuille van het gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen vanaf 2012 kan als volgt worden weergegeven:

(x € 1.000)	Aandelen	Vastrentende waarden	Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2011	-	-	-	-
Aankopen / verstrekkingen	386	2.189	-	2.575
Verkopen / aflossingen	(56)	(306)	-	(362)
Overige mutaties	-	-	408	408
Herwaardering	11	16	-	27
Stand per 31 december 2012	341	1.899	408	2.648
Aankopen / verstrekkingen	671	3.991	-	4.662
Verkopen / aflossingen	(64)	(520)	-	(584)
Overige mutaties	-	-	(388)	(388)
Herwaardering	59	(296)	-	(237)
Stand per 31 december 2013	1.007	5.074	20	6.101

Methodiek bepaling marktwaarde

Bij de waardering van de beleggingen van de stichting geldt voor de gehele portefeuille dat deze, voor zowel 2013 als 2012, bestaat uit ING-beleggingsfondsen. Deze fondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebeoordeling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. De waardering vindt derhalve plaats op basis van marktnoteringen. Uitzondering hierop betreft de annuïteitenlening (2013 ad € 3.963; 2012 ad € 3.963); de bepaling van de waardering van dit fonds valt onder de categorie 'overig' (de lening is, in verband met het premievrij maken van de overeenkomst, 'bevroren' op de waarde ultimo 2011).

Overige toelichtingen

Ten aanzien van de beleggingsportefeuille gelden aanvullend de volgende toelichtingen:

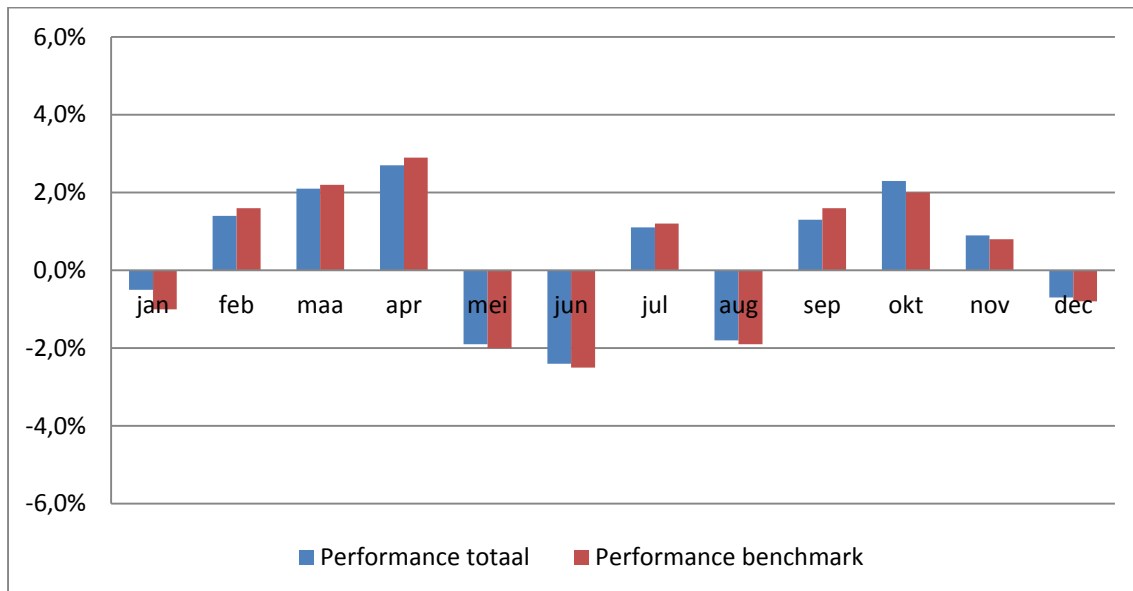
- Er is geen sprake van belegging in de premie bijdragende onderneming.
- Er is geen sprake van uitlening van beleggingen.
- Ultimo boekjaar is geen sprake balansposities en/of toekomstige kasstromen welke door het fonds door middel van derivaten worden afgedekt.

De behaalde rendementen ten opzichte van de benchmark van het gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen tot 2012 kunnen als volgt worden weergegeven:

Performance in %	2013	2012
Aandelenfondsen	17,4	15,9
Benchmark	18,7	14,3
Vastrentende waarden	-1,3	14,5
Benchmark	-1,9	14,7
Totaal beleggingen	4,7	14,9
Totale Benchmark	4,0	14,9

De voor de aandelenfondsen gehanteerde benchmark betreffen de MSCI (DM) World (Net) en de MSCI (EM) Emerging Markets Free (Net). De voor de vastrentende waarden gehanteerde samengestelde Benchmark betreft de Barclays Capital Euro Aggregate Unhedged + LDF Benchmark.

De in het boekjaar behaalde maandrendementen (inclusief benchmark) kunnen als volgt worden weergegeven:

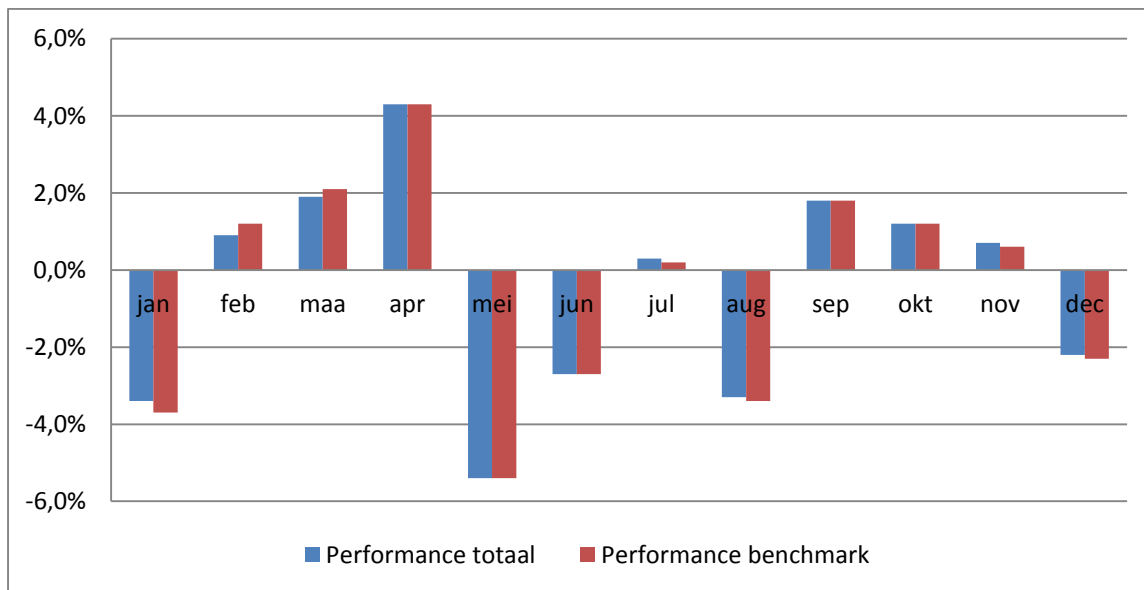

De behaalde rendementen ten opzichte van de benchmark van het gesepareerde beleggingsdepot inzake de middelen vanaf 2012 kunnen als volgt worden weergegeven:

Performance in %	2013	2012
Aandelenfondsen (return portefeuille)	9,1	2,0
Benchmark	9,1	1,5
Vastrentende waarden (matching portefeuille)	-9,1	0,1
Benchmark	-9,0	0,2
Totaal beleggingen	-6,1	0,9
Totale Benchmark	-6,3	0,4

De voor de aandelenfondsen (return portefeuille) gehanteerde benchmark betreft de Balanced Return Fund – Composite Reference. De voor de vastrentende waarden (matching portefeuille) gehanteerde benchmark betreft de Customized Benchmark for ING Duration Matching Basis Fonds, afgestemd op de betreffende onderliggende fondsen.

De in het boekjaar behaalde maandrendementen (inclusief benchmark) kunnen als volgt worden weergegeven:

Aandelen

De samenstelling van de beleggingsportefeuille inzake het gesepareerde beleggingsdepot voor de middelen tot 2012 is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
ING Global Equity Basis Fonds	32.367	31.304
ING Dividend Aandelen Basis Fonds	7.162	6.629
ING Emerging Markets Equity Basis Fonds	3.707	3.726
ING (L) Institutional Global Enhanced	10.962	10.209
	54.198	51.868

De samenstelling van de beleggingsportefeuille inzake het gesepareerde beleggingsdepot voor de middelen vanaf 2012 is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
ING Balanced Return Basis Fonds	1.007	341

Vastrentende waarden

De samenstelling van de beleggingsportefeuille voor de middelen tot 2012 is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
ING Fixed Income All Grade Basis Fonds	55.335	49.100
ING Fixed Income All Grade Long Duration Basis Fonds	45.065	47.894
	100.400	96.994

De samenstelling van de beleggingsportefeuille voor de middelen vanaf 2012 is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
ING Duration Matching Basis Fonds M	244	-
ING Duration Matching Basis Fonds L	2.727	917
ING Duration Matching Basis Fonds L-Plus	855	321
ING Duration Matching Basis Fonds XL	1.248	661
	5.074	1.899

Overige beleggingen

De overige beleggingen betreffen de liquide middelen. Deze staan het fonds niet vrij ter beschikking en zijn uitsluitend bedoeld voor het verrichten van beleggingstransacties.

8 Niet direct opeisbare vordering uit hoofde van herverzekering

(x € 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Latente vordering technisch resultaat	<u>48</u>	<u>-</u>

Dit betreft een latente langlopende vordering op de herverzekeraar uit hoofde van de deling in het technisch resultaat in het depot opbouw vanaf 2012. Gedurende de contractperiode wordt het technisch resultaat binnen het gesepareerde beleggingsdepot gereserveerd. Indien aan het eind van de winstdelingsperiode het resultaat positief is, ontvangt het fonds een aandeel van 30 procent in dit resultaat. Het restant komt ten gunste van de herverzekeraar. Indien het gecumuleerde resultaat aan het eind van de winstdelingsperiode negatief is, komt dit volledig voor rekening van de herverzekeraar.

Aangezien het technisch resultaat over 2012 negatief bedroeg, was ultimo dat jaar geen sprake van een latente vordering. Het saldo ultimo 2013 betreft het aandeel van het fonds (30 procent) in het ultimo 2013 gecumuleerde technisch resultaat.

9 Langlopende vorderingen

(x € 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Latente vordering uitkeringsgarantie (langlopende vordering)	<u>362</u>	<u>805</u>

Dit betreft een latente langlopende vordering op de herverzekeraar die uitsluitend beschikbaar aan het fonds komt wanneer bij beëindiging van het contract alle opgebouwde pensioenen worden overgedragen aan een andere uitvoerder.

Op basis van de per 31 december 2011 beëindigde overeenkomst met Nationale-Nederlanden is sprake een latente vordering uitkeringsgarantie ad € 1.342 ultimo boekjaar 2011. In het geval de overeenkomst met Nationale-Nederlanden niet zou worden verlengd (en de verplichtingen bij een andere uitvoerder worden ondergebracht), zou deze latente vordering volledig ten gunste van het fonds worden uitgekeerd. Het fonds heeft per 1 januari 2012 een nieuw garantiecontract met Nationale-Nederlanden afgesloten. Als gevolg hiervan zal de opgenomen latente vordering in het beleggingsdepot geleidelijk (volgens een afgesproken schema) worden verlaagd ten gunste van Nationale-Nederlanden.

De ultimo boekjaar 2013 opgenomen vordering ad € 362 (ultimo 2012: € 805) zal derhalve gedurende de komende jaren, indien de lopende verzekeringsovereenkomst niet met wederzijdse goedkeuring wordt beëindigd, geleidelijk worden afgeboekt ten laste van het resultaat.

10 Vorderingen uit herverzekering

(x € 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Vordering uit hoofde van herverzekering	<u>3.338</u>	<u>975</u>

De vordering uit hoofde van herverzekering betreft de algemene reserves die zijn ondergebracht in de beleggingsdepots bij Nationale-Nederlanden. Het grootste deel van de algemene reserves is sinds 4 mei 2010 ondergebracht in een tweede beleggingsdepot. De stijging ten opzichte van vorig jaar wordt met name veroorzaakt door de aan het boekjaar toe te rekenen overrente (ad € 1.945, te weten overrente ad € 1.965 minus beheerkosten ad € 20).

Deze vordering heeft een resterende looptijd van korter dan één jaar.

11 Overige vorderingen

(x € 1.000)	2013	2012
Vorderingen op sponsor(s)	100	280
Vooruitbetaalde kosten	-	5
Stand per 31 december	100	285

Dit betreft de nog van de aangesloten werkgevers te ontvangen premiebijdragen. Op deze vorderingen is geen voorziening voor oninbare vorderingen in mindering gebracht.

Deze vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

12 Reserves

(x € 1.000)	Algemene reserve	Beklemd reserve technisch resultaat	Beklemd garantie- reserve	Totaal
Stand per 31 december 2011	10.767	-	1.342	12.109
Uit bestemming saldo van baten en lasten	2.117	-	(537)	1.580
Stand per 31 december 2012	12.884	-	805	13.689
Uit bestemming saldo van baten en lasten	(506)	48	(443)	(901)
Stand per 31 december 2013	12.378	48	362	12.788

De algemene reserve van het fonds vervult de functie van weerstandsvermogen. Bij de oprichting van het fonds is geen stichtingskapitaal gestort.

De reserve technisch resultaat heeft betrekking op het aandeel van het fonds in het gecumuleerde technische resultaat in het depot opbouw vanaf 2012. Indien het technisch resultaat aan het eind van de winstdelingsperiode positief is, ontvangt het fonds een aandeel van 30 procent hierin. Een eventueel negatief gecumuleerd technisch resultaat komt voor rekening van de herverzekeraar. Het saldo van de beklemd reserve ultimo 2013 betreft het 30 procent aandeel in het technisch resultaat over 2012 en 2013. Aangezien het technisch resultaat over 2012 negatief was, bedroeg het saldo van deze beklemd reserve ultimo 2012 nihil.

De garantiereserve is beklemd en komt uitsluitend beschikbaar aan het fonds wanneer bij beëindiging van het contract alle opgebouwde pensioenen worden overgedragen aan een andere uitvoerder. Per 1 januari 2012 is een nieuwe overeenkomst met Nationale-Nederlanden afgesloten, waarbij de tot en met 2011 opgebouwde aanspraken in een premievrij contract zijn ondergebracht. Als gevolg hiervan zal de tegenover dit beklemd vermogen opgenomen vordering gedurende de looptijd van de nieuwe overeenkomst geleidelijk worden afgeboekt ten gunste van de herverzekeraar. Deze reserve zal derhalve overeenkomstig worden verlaagd vanuit de winstbestemming.

Solvabiliteit/dekkingsgraad

De solvabiliteit van het pensioenfonds is toereikend. Het vereist eigen vermogen is gekwantificeerd op nihil. Dit is gebaseerd op het gewijzigde besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen, dat per 1 februari 2011 in werking is getreden. Hierin staat dat een volledig herverzekerd fonds het kredietrisico op de verzekeraar buiten beschouwing mag laten bij de berekening van het vereist eigen vermogen.

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt (afgerond) 0,1 procent van de VPV (€ 114). Het aanwezige vermogen bedraagt ultimo boekjaar € 12.788, waarmee aan dit vereiste wordt voldaan.

Het verloop van de dekkingsgraad kan als volgt worden weergegeven:

	2013	2012
Dekkingsgraad primo boekjaar	107,8%	107,5%
Premies	0,3%	0,2%
Uitkeringen	0,0%	0,0%
Toeslagen	-1,8%	0,0%
Rentetermijnstructuur	0,0%	0,0%
(Over)rendement	1,5%	1,2%
Overig	-0,4%	-1,1%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	107,4%	107,8%

13 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Voorziening pensioenverplichtingen	172.029	175.339

Het mutatieverloop van de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Stand per 1 januari	175.339	161.881
Pensioenopbouw	2.595	3.110
(Overige) toeslagen	4.795	785
Rentetoevoeging	619	2.480
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen	(7.653)	(7.058)
Onttrekkingen voor pensioenuitvoeringskosten	(152)	(141)
Wijziging marktrente	(4.126)	13.036
Wijziging actuariële grondslagen	-	1.548
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	53	154
Overige wijzigingen voorziening pensioenverplichtingen	559	(456)
Stand per 31 december	172.029	175.339

Ultimo boekjaar is de gemiddeld gewogen discontovoet 2,60 procent bij een duration van 12,6 (2012 rentetermijnstructuur: 2,17 procent bij een duration van 13,2).

(x € 1.000)	2013	2012
Actieve deelnemers	7.078	12.944
Gewezen deelnemers	60.262	68.723
Pensioengerechtigden	104.689	93.672
	172.029	175.339

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van financieringsachterstand. Per balansdatum zijn de uit de pensioenregelingen voortvloeiende aanspraken of rechten van deelnemers in de berekening van de pensioenverplichtingen meegenomen. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Toeslagbeleid

De toeslag op pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds.

Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare premie voor de actieve deelnemers en vindt voor de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken plaats voor zover de voorzienbare middelen van het fonds dit toelaten. De toeslag op het opgebouwde deel van de pensioenaanspraken van deelnemers wordt in beginsel afgeleid van de ontwikkeling van de loonindex van TBI Holdings B.V. De toeslag op de ingegane pensioenen en de nog niet ingegane pensioenen van gewezen deelnemers wordt in beginsel afgeleid van de stijging van de consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld per oktober door het CBS. De pensioenrechten en pensioenaanspraken van inactieve deelnemers zijn per 1 januari 2013 met 1,0 procent verhoogd (2012: geen verhoging) en de pensioenaanspraken van actieve deelnemers zijn per 1 januari 2013 met 1,4 procent verhoogd (2012: 2,6 procent).

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagen worden verleend. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen worden uit een marge in de toekomstige premies en uit de overrente gefinancierd.

In 2013 is besloten om aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2014 een toeslag van 1,6 procent te verlenen. De toeslagverlening voor de inactieven wordt in beginsel gefinancierd uit overrente uit hoofde van het huidige en vorige garantiecontract. Er was na verrekening met kosten naar verwachting voldoende overrente aanwezig om 1,0 procent toeslag te kunnen verlenen⁵. In dat geval kan het rendement op de algemene reserve worden gebruikt. Daarnaast bestaat nog de mogelijkheid om, indien het rendement op de algemene reserve ook niet toereikend is, ook de algemene reserve te gebruiken als financieringsbron. Het bestuur heeft ervoor gekozen gedeeltelijk van deze mogelijkheid gebruik te maken. Alles afwegende, zoals de economisch zware omstandigheden en de onzekere toekomst aan de ene kant en de "sterke" financiële positie van het fonds aan de andere kant, heeft het bestuur gemeend de toeslagambitie te volgen. De prijsindexatie steeg in de referteperiode met 1,6 procent.

Het besluit inzake de toeslagverlening voor de actieve deelnemers per 1 januari 2014 wordt pas in 2014 genomen.

⁵ Als gevolg van ontwikkelingen na het genomen besluit is inmiddels overigens gebleken dat er precies voldoende overrente beschikbaar is gekomen om de toeslag van 1,6 procent te financieren, te weten € 1.945 (overrente ad € 1.965 minus beheerkosten ad € 20)..

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet de volledige toeslagen zijn verleend. Volgens het huidige toeslagbeleid van het fonds worden geen inhaaltoeslagen toegekend.

Onderstaand is een specificatie gegeven van het verschil tussen de volledige en de werkelijke toeslagen.

Actieven	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2007	2,2%	2,2%	0,0%
1 januari 2008	3,2%	3,2%	0,0%
1 januari 2009	3,5%	2,8%	-0,7%
1 januari 2010	0,7%	0,7%	0,0%
1 januari 2011	1,6%	1,6%	0,0%
1 januari 2012	2,6%	2,6%	0,0%
1 januari 2013	1,4%	1,4%	0,0%
1 januari 2014	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Totaal verschil			-0,7%

Het besluit tot toeslag op de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers wordt in de loop van het betreffende kalenderjaar genomen.

Inactieven	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2006	1,6%	1,0%	-0,6%
1 januari 2007	0,9%	0,9%	0,0%
1 januari 2008	1,6%	1,6%	0,0%
1 januari 2009	2,8%	0,0%	-2,8%
1 januari 2010	0,7%	0,0%	-0,7%
1 januari 2011	1,6%	1,3%	-0,3%
1 januari 2012	2,6%	0,0%	-2,6%
1 januari 2013	2,9%	1,0%	-1,9%
1 januari 2014	1,6%	1,6%	0,0%
Totaal verschil			-8,9%

14 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Stand per 1 januari	9.952	8.256
Inleg en stortingen	1.280	1.326
Uitkering overlijden / expiraties / uitgaande waardeoverdrachten	(717)	(731)
Beleggingsresultaten risico deelnemer	262	1.101
Stand per 31 december	10.777	9.952

15 Overige schulden en overlopende passiva

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Schulden aan herverzekering	2.529	49
Overlopende passiva	83	83
Stand per 31 december	2.612	132

De stijging van de schulden aan herverzekering ten opzichte van vorig jaar wordt met name veroorzaakt doordat ultimo 2013 reeds rekening is gehouden met de per 1 januari 2014 (geschatte) koopsom (ad € 1.955) voor de verhoging van de rechten van de inactieve deelnemers.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

16 Risicobeheer

Doordat het fonds de VPV heeft herverzekerd door middel van een garantiecontract, loopt het fonds slechts in beperkte mate risico's. In deze paragraaf worden de belangrijkste risico's beschreven.

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Het solvabiliteitsrisico is het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Doordat het pensioenfonds de VPV heeft herverzekerd, loopt het pensioenfonds geen solvabiliteitsrisico. Nationale-Nederlanden staat garant voor het kunnen uitkeren van de pensioenen.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- het beleggingsbeleid (hiervoor gelden beperkingen binnen het garantiecontract);
- het premiebeleid;
- het herverzekeringsbeleid; en
- het toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt alleen gebruik gemaakt van derivaten voor zover deze bijdragen tot een vermindering van het beleggingsrisico of tot een doeltreffender portefeuillebeheer.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, het valutarisico en het renterisico:

- prijs(koers)risico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren;
- valutarisico bestaat uit het risico dat wordt gelopen door belegging van gelden buiten de euro;
- renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van wijzigingen van de markttrente.

De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door ING IM in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen en het beleggingsplan. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur. Het pensioenfonds loopt binnen de vastrentende portefeuille geen valutarisico. Door volledige matching van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen is het renterisico voor een groot deel afgedekt. Het marktrisico is daarmee grotendeels geëlimineerd.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Bij een volledig herverzekerd fonds, zoals Stichting Pensioenfonds TBI, wordt het kredietrisico bepaald door de kredietwaardigheid van de verzekeraar Nationale-Nederlanden. De creditrating van de verzekeraar is hierbij maatgevend. Om het kredietrisico op te kunnen vangen, dient een eigen vermogen aangehouden te worden.

Op 1 februari 2011 is het gewijzigde besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds in werking getreden. Dat besluit bepaalt dat een volledig herverzekerd pensioenfonds het kredietrisico op de herverzekeraar buiten beschouwing mag laten bij de berekening van het vereist eigen vermogen en bij de waardering op marktwaarde van de vordering op de herverzekeraar. Het bestuur is zich bewust van het kredietrisico, maar is van mening dat dit niet te kwantificeren is. Het bestuur heeft besloten het kredietrisico op nihil te waarderen. Het bestuur is van mening dat op deze wijze een zo transparant en realistisch mogelijk beeld van de financiële positie wordt geschetst.

Verzekeringstechnische risico's

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid:

- het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de VPV. Als gevolg hiervan is de opbouw van het pensioenvermogen niet voldoende voor de uitkering van de pensioenverplichting;
- het overlijdensrisico houdt in dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen;
- het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht door Nationale-Nederlanden. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het technische resultaat.

De verzekeringstechnische risico's zijn door het fonds herverzekerd bij Nationale-Nederlanden. Het garantiecontract met Nationale-Nederlanden is in 2011 geëxpireerd. Voor de periode 2012-2016 is een nieuw garantiecontract met Nationale-Nederlanden gesloten. Met de herverzekeraar is resultaatdeling overeengekomen.

Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om de pensioenen te verhogen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen in rente, rendement, looninflatie, prijsinflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening een voorwaardelijk karakter heeft.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico als gevolg van onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op onder meer de gebieden interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit en geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen zijn vastgelegd in een Service Level Agreement en worden periodiek getoetst door het bestuur door middel van controlebesprekingen met de administrateur.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

17 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, te weten: tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

De bestuurders ontvangen geen beloning van het fonds.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is sprake van vorderingen op (voormalig) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de overeenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling wordt verwezen naar de overige gegevens.

18 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Contractuele kosten van uitbesteding

Met Nationale-Nederlanden zijn een tweetal overeenkomsten afgelopen, te weten met betrekking tot de opbouw tot en met 2011 en met betrekking tot de opbouw vanaf 2012. Beide contracten hebben een looptijd van 5 jaar. De jaarlijkse verschuldigde kosten staan gedurende deze periode vast.

Voor wat betreft het contract met betrekking tot de opbouw tot en met 2011 is sprake van jaarlijkse vaste administratiekosten ad € 21.000, verhoogd met een vast bedrag ad € 21,10 per verzekerde (bedragen in hele euro).

Voor wat betreft het contract met betrekking tot de opbouw vanaf 2012 is sprake van jaarlijkse vaste administratiekosten ad € 165.540, verhoogd met een vast bedrag per deelnemer (€ 78,95 voor actieve deelnemers, € 38,93 voor gewezen deelnemers en € 55,33 voor pensioengerechtigde deelnemers) (bedragen in hele euro).

De genoemde bedragen betreffende nominale bedragen bij aanvang van de overeenkomsten (1 januari 2012). Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

Daarnaast brengt NN jaarlijks kosten vermogensbeslag en uitkerings- en rentegarantie in rekening. Deze kosten betreffen een percentage van de voorziening op basis van de grondslagen in de overeenkomst.

19 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

(x € 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	4.206	4.032
Incidentele aanvullende koopsommen	-	-
	<u>4.206</u>	<u>4.032</u>
Premiebijdragen inzake pensioenregeling voor risico deelnemers	1.280	1.326
	<u>5.486</u>	<u>5.358</u>

De kostendekkende, gedempte en feitelijke te ontvangen premie volgens artikel 128 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(x € 1.000)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Kostendekkende premie	3.250	3.194
Feitelijk te ontvangen premie	4.206	4.032
Gedempte premie	n.v.t.	n.v.t.

Het is een herverzekerd pensioenfonds toegestaan om de premie die met de verzekeraar is overeengekomen, te beschouwen als het onderdeel van de kostendekkende premie dat actuariel nodig is in verband met de aangroei van verplichtingen. Op grond van artikel 128 van de Pensioenwet, en de invulling daarvan in artikel 4 eerste lid Besluit FTK dient de aangroei van de verplichtingen bij het vaststellen van de kostendekkende premie bepaald te worden op basis van de contante waarde van de verwachte in het boekjaar opgebouwde pensioenverplichtingen. Die contante waarde wordt vastgesteld op basis van door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Herverzekerde pensioenfonds met een garantiecontract hebben echter de risico's ten aanzien van de aangroei van pensioenverplichtingen aan de verzekeraar overgedragen. De totale kosten die zij daarvoor maken bestaan uit de premie die aan de herverzekeraar moet worden afgedragen. Het is dan ook niet nodig dat deze fondsen een kostendekkende premie hanteren ten aanzien van de aangroei van de verplichtingen die boven of onder het niveau ligt van de premie die aan de verzekeraar wordt afgedragen.

De feitelijk te ontvangen premie is in 2013 inclusief een incidentele aanvullende premie van € 0 (2012: € 0).

De kostendekkende premie bestaat uit de volgende componenten:

(x € 1.000)	<u>kostendekkende premie</u>
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies voor garantiecontract	2.952
Kostenopslag	193
Solvabiliteitsopslag	3
Garantiepremie	102
	<u>3.250</u>

De feitelijk te ontvangen premie bevat de door de werkgevers en werknemers afgedragen premies voor de coming-service inkoop 2013. Hiervan maakt de collectief beschikbare premie van 36,3 procent van de pensioengrondslagsom onderdeel uit. Daarnaast bevat de feitelijk te ontvangen premie tevens de afgedragen premies voor de prepensioenregelingen, de pensioenregeling Metaal en Techniek en de beschikbare premieregelingen.

De feitelijk te ontvangen premie ligt hoger dan de (gedempte) kostendekkende premie. Hiermee wordt dus voldaan aan de beleidsregels van DNB.

20 Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

(x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
2013				
Aandelen	217	387	(27)	577
Vastrentende waarden	-	53	(29)	24
Liquide middelen	6	-	-	6
	223	440	(56)	607
2012				
Aandelen	341	441	(26)	756
Vastrentende waarden	-	651	(34)	617
Liquide middelen	(8)	-	-	(8)
	333	1.092	(60)	1.365

21 Beleggingsresultaten risico deelnemers

(x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
2013				
Beleggingen risico deelnemers	-	312	(50)	262
2012				
Beleggingen risico deelnemers	-	1.149	(48)	1.101

22 Baten uit herverzekering

(x € 1.000)	2013	2012
Pensioenuitkeringen uit hoofde van herverzekering	7.653	7.058
Uitkering overrente uit gesepareerd beleggingsdepots	1.965	504
Marktrentecorrectie	-	3
Beheerkosten gesepareerd beleggingsdepot	(20)	(7)
Aandeel in technisch resultaat boekjaar	48	-
	9.646	7.558

De beheerkosten hebben enkel betrekking op het nieuwe gesepareerde beleggingsdepot (opbouw vanaf 2012). De beheerkosten vanuit het oude beleggingsdepot (opbouw tot 2012) worden, als gevolg van het premievrij maken van het contract, niet langer direct bij het fonds in rekening gebracht, maar verrekend met de in het jaar behaalde overrente. Indien de overrente toereikend is om deze kosten te financieren, zal het restant (conform de bepalingen in de overeenkomst) ten gunste van het fonds worden geboekt. Indien de overrente niet toereikend is om deze kosten te dekken, dan worden deze niet bij het fonds in rekening gebracht, maar verwerkt als negatieve overrente (welke wordt verrekend met eventuele toekomstige positieve overrente).

De pensioenuitkeringen uit hoofde van herverzekering kunnen als volgt worden weergegeven:

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Ouderdomspensioen	6.711	6.128
Partnerpensioen	894	894
Wezenpensioen	19	24
Afkopen aan deelnemers	29	12
	7.653	7.058

23 Overige baten

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Overige baten	8	-

24 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw.

Dit is het effect op de VPV van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

25 Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonindex van TBI Holdings B.V. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagverlening bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagen kunnen plaatsvinden.

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenaanspraken (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslag heeft een voorwaardelijk karakter.

26 Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 0,351 procent (2012: 1,544 procent), zijnde de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur ultimo 2012.

27 Onttrekking pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de VPV. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

28 Onttrekking pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de VPV. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

29 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Ultimo boekjaar is de gemiddeld gewogen discontovoet 2,60 procent bij een duration van 12,6 (2012 rentetermijnstructuur: 2,17 procent bij een duration van 13,2).

30 Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichting. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van de veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als ook voor de populatie van het fonds.

De veronderstellingen van de toereikendheid van de VPV is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

Zowel mannen als vrouwen leven steeds langer. Het AG heeft in 2012 een nieuwe prognosetafel 2012-2062 uitgebracht. Het pensioenfonds heeft besloten met ingang van boekjaar 2012 deze tafel te gebruiken voor de berekening van de VPV. Het effect hiervan (ten opzichte van de tot en met 2011 gehanteerde prognosetafel 2010-2060) is in de jaarcijfers 2012 verwerkt als onderdeel van Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden.

31 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Wijzigingen uit hoofde van overdracht van rechten betreffen de toevoegingen en onttrekkingen aan de VPV als gevolg van de inkomende en uitgaande waardeoverdrachten.

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Inkomende waardeoverdrachten	83	154
Uitgaande waardeoverdrachten	(30)	-
	53	154

32 Overige wijzigingen voorziening pensioenverplichtingen

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Technisch resultaat	559	(456)

33 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Pensioenopbouw	(2.595)	(3.110)
Toeslageverlening	(4.795)	(785)
Rentetoevoeging	(619)	(2.480)
Onttrekking pensioenuitkeringen	7.653	7.058
Onttrekking pensioenuitvoeringskosten	152	141
Wijziging marktrente	4.126	(13.036)
Wijziging actuariële grondslagen	-	(1.548)
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(53)	(154)
Technisch resultaat	(559)	456
	3.310	(13.458)

34 Mutatie VPV voor risico deelnemers

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
Benodigd voor opbouw	1.280	1.326
Uitkeringen (i.v.m. overlijden, expiratie of uitgaande waardeoverdracht)	(717)	(731)
Behaald beleggingsrendement	262	1.101
	825	1.696

35 Kosten pensioenopbouw

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
	<hr/>	<hr/>
Bruto premies en stortingskoopsommen	2.952	2.898
Toeslagenkoopsom actieve deelnemers	418	589
Toeslagenkoopsom gewezen en gepensioneerde deelnemers	3.177	-
Administratiekosten en garantievergoedingen	102	121
	<hr/>	<hr/>
	6.649	3.608
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De toeslagenkoopsom voor gewezen en gepensioneerde deelnemers heeft zowel betrekking op de verhoging van rechten per 1 januari 2013 (met 1,0 procent) als de verhoging van rechten per 1 januari 2014 (met 1,6 procent).

36 Pensioenuitkeringen

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
	<hr/>	<hr/>
Ouderdomspensioen	6.711	6.128
Partnerpensioen	894	894
Wezenpensioen	19	24
Afkopen aan deelnemers	29	12
	<hr/>	<hr/>
	7.653	7.058
Uitkeringen inzake pensioenregeling voor risico deelnemers	717	731
	<hr/>	<hr/>
	8.370	7.789
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

37 Pensioenuitvoeringskosten

<i>(x € 1.000)</i>	2013	2012
	<hr/>	<hr/>
Bestuurskosten	1	2
Administratiekostenvergoeding	59	72
Accountantskosten – controle jaarverslag/verslagstaten	21	27
Accountantskosten – controle depotverslagen/basisgegevens	48	-
Controle- en advieskosten	42	54
Contributies en bijdragen	18	13
Overige kosten	4	4
	<hr/>	<hr/>
	193	172
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De accountantskosten met betrekking tot de controle van het jaarverslag en de verslagstaten hebben betrekking op de door KPMG Accountants N.V. uitgevoerde wettelijke controle 2013 respectievelijk 2012. De accountantskosten inzake de controle depotverslagen en basisgegevens betreffen de door EY Accountants LLP gemaakte kosten. Deze kosten vormden tot en met 2012 onderdeel van de administratiekosten binnen de kosten pensioenopbouw, aangezien deze kosten in de rekening-courant met de herverzekeraar werden verrekend. Met ingang van 2013 worden deze kosten rechtstreeks bij het fonds in rekening gebracht en vormen derhalve onderdeel van de pensioenuitvoeringskosten.

38 Saldo overdracht van rechten

(x € 1.000)

	2013	2012
Overgenomen pensioenverplichtingen	(61)	(120)
Kosten inkoop pensioenverplichtingen	61	120
Overgedragen pensioenverplichtingen	22	-
Baten vrijval pensioenverplichtingen	(22)	-
	-	-

Een overgenomen pensioenverplichting betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een overgedragen pensioenverplichting betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De kosten inkoop en baten vrijval hebben betrekking op de aan de herverzekeraar verschuldigde koopsom respectievelijk op de vrijval van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de afkoop van de betreffende premievrije waarde.

39 Overige lasten

(x € 1.000)

	2013	2012
Mutatie garantiereserve	443	537
Overboeking saldi inactieve rekeningen-courant Bijwagens	32	-
Afboeking vordering op werkgevers	268	-
Verrekening voorschot 2009	130	-
	873	537

In verband met de verlaging van de garantiereserve als gevolg van het premievrij maken van het contract met Nationale-Nederlanden (met betrekking tot de opbouw tot 2012) wordt de garantiereserve gedurende de nieuwe contractperiode geleidelijk afgeboekt ten gunste van de herverzekeraar.

De overboeking saldi inactieve rekeningen-courant Bijwagens betreft een aantal openstaande saldi welke in het boekjaar zijn verrekend met de algemene reserve binnen depot 1 (opbouw tot en met 2011).

De afboeking van de vordering werkgevers wordt veroorzaakt doordat in het verleden geen rekening is gehouden met verrekeningen van openstaande saldi met betrekking tot de Bijwagens. Indien sprake was van een verrekening binnen depot 1, is deze in het verleden niet ten gunste of ten laste van de betreffende werkgeversrekening-courant gebracht, waardoor een (per saldo) te hoge vordering was verantwoord.

De verrekening van het voorschot 2009 betreft een correctieboeking welke door de herverzekeraar ten laste van de algemene reserve binnen het gesepareerde beleggingsdepot (opbouw tot en met 2011) is gebracht. Dit voorschot is tot en met 2012 onjuist in het betreffende depotverslag verantwoord, hetgeen in 2013 naar aanleiding van een interne controle is geconstateerd. Het betreffende voorschot had reeds in 2009 ten laste van de algemene reserve binnen het depot moeten worden gebracht.

40 Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever. De hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de werkgever.

41 Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Rotterdam, 4 juni 2014
Bestuur Stichting Pensioenfonds TBI

W. Poldervaart MIM (voorzitter)
drs. J. Kooman AAG (secretaris)
R. van Breemen
A. de Hoog
R. Lems
ing. F.W. van Meerkerk

Overige gegevens

Diversen

Informatie over de tussen het pensioenfonds en de werkgever getroffen overeenkomst betreffende de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling

Met betrekking tot de Pensioenregeling 2007 geldt dat tussen het pensioenfonds en de werkgever is overeengekomen dat door de werkgever jaarlijks het werkgeversdeel van de collectief beschikbare premie wordt betaald. De collectief beschikbare premie is voor 2007 tot en met 2011 vastgesteld op 36,3 procent van de pensioengrondslagsom. Het werkgeversdeel hiervan is gelijk aan 26,3 procent van de pensioengrondslagsom.

In deze collectief beschikbare premie is een opslag voor toeslagverlening begrepen en een opslag voor alle uitvoeringskosten van de pensioenregeling. Alle uitvoeringskosten komen voor rekening van het pensioenfonds.

Stichting Pensioenfonds TBI heeft statutair vastgelegd dat de middelen van het pensioenfonds, die niet worden gebruikt ter voldoening van premies of koopsommen, worden belegd binnen een gesepareerd depot. De vrije reserve van het fonds wordt belegd in een apart beleggingsdepot, dat niet in het kader van het garantiecontract is verpand aan Nationale-Nederlanden.

De ingangsdatum van de pensioenverzekeringsovereenkomst met Nationale-Nederlanden voor de Pensioenregeling 2007 is 1 januari 2007. Deze overeenkomst is aangegaan voor een duur van vijf jaar en is derhalve op 31 december 2011 geëindigd. Er is een nieuwe pensioenverzekeringsovereenkomst met Nationale-Nederlanden afgesloten. Deze kent, evenals de huidige, een looptijd van vijf jaar en eindigt derhalve ultimo 2016.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen specifieke bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. In zijn algemeenheid geldt dat het fonds de beschikbare middelen, voor zover deze niet gebruikt worden ter voldoening van de premies of koopsommen, zal beleggen. De belegging geschiedt op solide, prudente wijze in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden.

Voorstel voor de verdeling van het saldo van baten en lasten

Hiervoor wordt verwezen naar pagina 35 van het verslag ('bestemming van het saldo van baten en lasten').

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds TBI te Rotterdam is aan Actuva BV de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangepane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum tenminste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds TBI is naar mijn mening voldoende vanwege een toereikende solvabiliteit. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Volendam, 4 juni 2014

drs. J.H.H. Tuijp, AAG
verbonden aan Actuva BV

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds TBI

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening over 2013 van Stichting Pensioenfonds TBI te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds TBI per 31 december 2013 en van het saldo van baten en lasten over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 4 juni 2014

KPMG Accountants N.V.

A.J.H. Reijns RA

Bijlagen

Overzicht verzekerden

	Deel- nemers	Gewezen deel- nemers	Ouder- doms- pensioen	Partner pensioen	Wezen- pensioen	Totaal gepensio- neerden
Aantallen primo 2013	523	267	344	88	4	436
Bij wegens:						
Collectieve waardeoverdracht	-	-	-	-	-	-
Anders	23	27	40	3	0	43
	23	27	40	3	0	43
Af wegens:						
Collectieve waardeoverdracht	-	-	-	-	-	-
Anders	(88)	(29)	(9)	(3)	(2)	(14)
	(88)	(29)	(9)	(3)	(2)	(14)
Aantallen ultimo 2013	458	265	375	88	2	465

Demografie

Leeftijd	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Gepensio- neerden
< 20	0	0	2
20-25	1	0	0
25-30	0	0	0
30-35	11	2	0
35-40	63	1	0
40-45	84	11	1
45-50	94	40	0
50-55	91	64	3
55-60	59	73	5
60-65	54	73	22
65-70	1	1	164
70-75	0	0	146
75-80	0	0	59
80-85	0	0	33
85-90	0	0	20
90-95	0	0	10
> 95	0	0	0
Totaal	458	265	465

Overzicht aangesloten ondernemingen

Acto Informatisering B.V.
Alfen B.V.
Attema B.V.
Baas B.V.
Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.
Croon Elektrotechniek B.V.
Eekels Elektrotechniek B.V.
J.P. van Eesteren B.V.
ERA Contour B.V.
Fri-Jado B.V.
B.V. Bouwbedrijf Hazenberg
Hevo B.V.
HVL B.V.
HVL Armada Outdoor B.V.
Kanters Bouw en Vastgoed B.V.
Koopmans Bouwgroep B.V.
Korteweg Bouw B.V.
MDB B.V.
Mobilis B.V.
Synchron B.V.
TBI Bouw B.V.
Voorbij Prefab Beton B.V.
Voorbij Betonsystemen B.V.
Voorbij Funderingstechniek B.V.
Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V.
WTH Vloerverwarming B.V.